

V.

REFORMA ŠTÁTNEJ SPRÁVY OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY

LEGISLATÍVNY ZÁMER

1. Opis súčasného stavu	259
2. Systémové nedostatky súčasného nastavenia a ich dôvody	263
3. Návrh riešenia	266

SPRACOVALI

Mgr.
Imrich Vozár

RNDr.
Anna Jusková

Ing.
Marián Jasík

28. februára 2020

Tento LEGISLATÍVNY ZÁMER
priamo nadväzuje na už uvedenú
„Analýzu vybraných aspektov
fungovania štátnej správy
starostlivosti o životné prostredie
v podmienkach Slovenskej
republiky z hľadiska jej vývoja“
(ďalej len „analýza“) a na jej zistenia,
a v niektorých podrobnostiach, na
ňu priamo odkazuje.

1. OPIS SÚČASNÉHO STAVU

VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Štátnu správu ochrany prírody a krajiny vykonávajú v zmysle ustanovenia § 64 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom a účinnom znení (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) v súčasnosti nasledovné orgány ochrany prírody:

- Ministerstvo životného prostredia SR
- Slovenská inšpekcia životného prostredia
- Okresné úrady v sídle kraja
- Okresné úrady
- Obce
- Štátna veterinárna a potravinová správa

Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len „ministerstvo“) je ústredným orgánom štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny. Určuje hlavné smery ochrany prírody a krajiny, riadi a kontroluje výkon štátnej správy. Ako ústredný orgán štátnej správy má v gescii prípravu a schvaľovanie legislatívy, ktorá ovplyvňuje túto oblasť. Pripravuje a vládne SR navrhuje na schválenie veľkoplošné chránené územia, ako aj ich zonáciu. Komunikuje s Európskou komisiou v oblastiach ochrany prírody, ktorú pokrýva právo Európskej únie. Pripravuje a v niektorých prípadoch schvaľuje dokumentáciu ochrany prírody, ktorá má celoslovenský charakter. V prípade výkonu štátnej správy je odvolacím (druhostupňovým) orgánom voči rozhodnutiam okresného úradu v sídle kraja. Vo vybraných prípadoch (napr. rozhodovanie o udelení výnimiek z podmienok ochrany chránených druhov rastlín a živočíchov) je aj prvostupňovým orgánom štátnej správy. Rozhoduje tiež o predkupnom práve štátu v prípade pozemkov ponúkaných na predaj od tretieho stupňa ochrany. Ministerstvo tiež zriaďuje odborné organizácie ochrany prírody a krajiny.

Podrobný opis vecnej agendy ministerstva je uvedený v analýze.

Okresné úrady v sídle kraja (odbor starostlivosti o životné prostredie) vykonávajú štátnu správu ochrany prírody a krajiny na úrovni kraja. Vedú proces prípravy a vyhlasovania nových chránených území, ktoré sa nachádzajú v ich územnej pôsobnosti. Schvaľujú návštevne poriadky národných parkov, ak sa nachádzajú v ich územnej pôsobnosti. Sú prvostupňovým orgánom v prípade udeľovania výnimiek zo zakázaných činností v chránených územiach a vo vybraných prípadoch udeľujú súhlasy na výkon vybraných činností. Vydávajú tiež odborné stanovisko o tom, či činnosť bude predmetom procesu jej hodnotenia na územia Natura 2000 (v rámci procesu posúdenia vplyvov na životné prostredie). Pripravujú a v niektorých prípadoch schvaľujú dokumentáciu ochrany prírody, ktorá má regionálny charakter. Vydávajú rozhodnutie o sprístupnení jaskýň a tiež rozhodujú o žiadostiach o náhrade za obmedzenie bežného obhospodarovania. Vedú zoznam členov stráže prírody, ktorí pôsobia na území kraja.

Okresné úrady v sídle kraja tiež rozhodujú o odvolaniach voči rozhodnutiam okresných úradov, ako prvostupňových orgánov, odvolacím orgánom je však osobitný útvar okresného úradu v sídle kraja – **odbor opravných prostriedkov**, na ktorom je zriadený aj referát starostlivosti o životné prostredie.

Podrobný opis vecnej agendy okresného úradu v sídle kraja je uvedený v analýze.

Okresné úrady (odbor starostlivosti o životné prostredie) vykonávajú štátnu správu ochrany prírody a krajiny na úrovni okresu. Vo všeobecnosti je najmä prvostupňovým orgánom vo veciach, v ktorých to má vyhradené zákonom o ochrane prírody. Zároveň je aj druhostupňovým orgánom, v prípade, ak je prvostupňovým orgánom obec (súhlas na výrub drevín).

Podrobný opis vecnej agendy okresného úradu je uvedený v analýze.

Slovenská inšpekcia životného prostredia SR je na úseku ochrany prírody kontrolným orgánom, ktorého prostredníctvom vykonáva ministerstvo štátny dozor. Obce vykonávajú svoju pôsobnosť najmä na úseku ochrany drevín. Štátna veterinárna a potravinová správa má len úzku a veľmi špecifickú pôsobnosť vo vzťahu k problematike zoologických záhrad. Tieto orgány štátnej správy nebudú predmetom ďalšieho textu, vzhľadom k tomu, že do ich pôsobnosti sa nenavrhuje zasahovať.

Ministerstvo vykonáva svoju pôsobnosť na úseku ochrany prírody a krajiny prostredníctvom sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny, ktorá sa člení na odbor výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny, odbor ochrany prírody a krajiny, odbor regulácie obchodu s ohrozenými druhmi a odbor ochrany biodiverzity a krajiny.

Okresné úrady v sídle kraja vykonávajú svoju pôsobnosť na úseku výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny prostredníctvom svojho odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a krajiny a vybraných zložiek životného prostredia kraja.

Okresné úrady vykonávajú svoju pôsobnosť na úseku výkonu štátnej správy prostredníctvom svojho odboru starostlivosti o životné prostredie, ktorý je v zmysle jednotnej organizačnej štruktúry okresných úradov, zriadený na každom okresnom úrade. V rámci neho sa vykonáva celá agenda týkajúca sa starostlivosti o životné prostredie, vrátane výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Územná pôsobnosť okresných úradov kopíruje administratívno-správne členenie Slovenskej republiky; okresné úrady vykonávajú štátnu správu ochrany prírody a krajiny prostredníctvom odboru starostlivosti o životné prostredie v rámci územia každého okresu.

Okresné úrady v sídle kraja vykonávajú štátnu správu ochrany prírody a krajiny prostredníctvom odboru starostlivosti o životné prostredie, oddelenia ochrany prírody a krajiny a vybraných zložiek životného prostredia a odboru opravných prostriedkov, v rámci územia kraja.

Ako vyplýva z tabuľky uvedenej **v prílohe č. 1**, celkový počet zamestnancov štátnej správy, vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody a krajiny na miestnej úrovni je aktuálne 114,1.

Štátna správa na úseku ochrany prírody a krajiny na úrovni kraja (okresné úrady v sídle kraja) je vykonávaná 24,5 zamestnancami odboru starostlivosti o životné prostredie a 15 zamestnancami odborov opravných prostriedkov.

Počty zamestnancov jednotlivých okresných úradov v sídle kraja vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody a krajiny na krajskej úrovni na odboroch starostlivosti o životné prostredie sa hýbe od 2,5 zamestnanca (5 úradov) až po 5 zamestnancov (jeden úrad). Na odboroch opravných prostriedkov sa počet zamestnancov hýbe od 1 zamestnanca (1 úrad) po 3 zamestnancov (1 úrad).

Štátna správa na úseku ochrany prírody a krajiny na úrovni okresu (okresné úrady) je vykonávaná 89,6 zamestnancami. Počty zamestnancov jednotlivých okresných úradov vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody a krajiny na odboroch starostlivosti o životné prostredie sa hýbe od 0,33 zamestnanca (1 úrad) až po 8,5 zamestnancov (jeden úrad). Väčšina okresných úradov má na výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny vyčleneného 1 až 2 zamestnancov.

Z celkového počtu 114 zamestnancov okresných úradov vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody (bez odborov opravných prostriedkov) má kumulovanú náplň činnosti (popri výkone štátnej správy ochrany prírody a krajiny vykonáva aj iný druh štátnej správy starostlivosti o životné prostredie) dohromady 55 ľudí.

Na odboroch opravných prostriedkov majú kumulovaný náplň práce všetci zamestnanci (v rámci výkonu druhostupňovej agendy sa žiadny z pracovníkov referátov starostlivosti o životné prostredie odborov opravných prostriedkov nevenuje výhradne výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny).

Na chod okresných úradov, vrátane personálnych otázok má zásadný vplyv Ministerstvo vnútra SR, ktoré je okrem iného aj služobným úradom pre okresné úrady. Vplyv ministerstva sa v obmedzenej miere prejavuje v dosahu na vecný výkon právomocí okresných úradov v oblasti výkonu štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, čo sa týka aj oblasti výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Podrobný opis tejto skutočnosti je uvedený v analýze.

ŠTÁTNA OCHRANA PRÍRODY SR

Vymedzenie úloh a postavenia Štátnej ochrany prírody SR (ďalej len „ŠOP SR“) je uvedené v ustanovení § 65a zákona o ochrane prírody. Podľa tohto ustanovenia je ŠOP SR odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoslovenskou pôsobnosťou zriadená ministerstvom ako príspevková organizácia, ktorá zabezpečuje úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny podľa príslušných predpisov. Medzi jej úlohy napr. patrí:

- obstarávanie a zabezpečovanie praktickej starostlivosti o chránené územia vrátane vykonávania ich revízií a označovania,
- vykonávanie praktickej starostlivosti o hendikepované a zranené živočíchy,
- vedenie evidencií týkajúcich sa ochrany prírody a krajiny,
- vedenie štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody,
- koordinácie činnosti stráže prírody,
- vydávanie odborných stanovísk k výkonu štátnej správy orgánmi ochrany prírody a krajiny,
- zabezpečovanie a vykonávanie, monitoringu, výskumu a prieskumu chránených častí prírody, vyhotovovanie,
- obstarávanie a vedenie vybranej dokumentácie ochrany prírody a krajiny a iné odborné podklady s ňou súvisiace, poskytuje informácie z nej a realizuje vybrané opatrenia z nej vyplývajúce,
- ovplyvňovanie vykonávania a plánovania ťažby v lesoch v chránených územiach
- správa a užívanie vybraných pozemkov v chránených územiach,
- výber vstupného do chránených území.

ŠOP SR sa organizačne člení na Riaditeľstvo ŠOP SR, na čele ktorého stojí generálny riaditeľ. Riaditeľstvo ŠOP SR má vlastné vnútorné členenie na jednotlivé útvary (sekcia ochrany prírody a krajiny, sekcia ekonomiky a hospodárskej správy, sekcia podporných činností a sekcia projektov).

V rámci sekcie ochrany prírody a krajiny sú začlenené aj územné organizačné jednotky ŠOP SR, ktorými sú správy jednotlivých (veľkoplošných) chránených území (9 správ národných parkov (NP) a 14 správ chránených krajinných oblastí (CHKO) a jedno regionálne centrum ochrany prírody (RCOPK) v Prešove). V rámci sekcie ochrany prírody a krajiny je začlenená aj Správa slovenských jaskýň.

Územná pôsobnosť ŠOP SR je v zmysle zákona o ochrane prírody celoslovenská, pričom v rámci SR je nerovnomerne rozdelená na jednotlivé správy chránených území, kedy každej správe je pričlenené vymedzené územie Slovenska tak, aby bolo pokryté celé Slovensko. Základom rozdelenia územnej pôsobnosti je príslušné veľkoplošné chránené územie (národný park alebo chránená krajinná oblasť) a rôzne veľké priliehajúce územie.

V niektorých prípadoch je toto územie vymedzené len vlastným chráneným územím a jeho ochranným pásmom (napr. Správa Národného parku Nízke Tatry), v niektorých prípadoch je pričlenené pomerne veľké územie tzv. voľnej (nechránenej) krajiny. Územné rozdelenie pôsobnosti jednotlivých organizačných jednotiek ŠOP SR tak vôbec nekopíruje administratívno-správne členenie Slovenskej republiky, podstatou prerozdelenia je umiestnenie konkrétneho veľkoplošného chráneného územia, jeho veľkosť a využívanie. Výnimku predstavuje Správa chránenej krajinej oblasti Ponitrie, ktorá zahŕňa aj správu chránenej krajinej oblasti Dunajské luhy a regionálne centrum ochrany prírody v Prešove, pod ktoré naopak nespadá žiadne veľkoplošné chránené územie.

Mapa územnej pôsobnosti ŠOP SR je uvedená v prílohe č. 2.

Ako vyplýva z údajov zverejnených na stránke ŠOP SR,¹⁶⁴ aktuálny počet pracovníkov ŠOP SR je 451. Ďalších 79 pracovníkov pracuje pre Správu slovenských jaskýň¹⁶⁵.

Z uvedeného počtu pracovníkov ŠOP SR je 111 priamo na riaditeľstve ŠOP SR, ostatní pracovníci (340) pracujú na jednotlivých správach chránených území; kde najmenší počet pracovníkov je na správe CHKO Vihorlat v počte 7 pracovníkov (zo Správ CHKO majú najvyšší počet pracovníkov pracovisko správy CHKO Poľana a Správa CHKO Horná Orava s počtom 13 pracovníkov) a najvyšší počet pracovníkov je na Správe Tatranského národného parku v počte 34 pracovníkov (najnižší počet pracovníkov zo Správ Národných parkov má Správa Národného parku Slovenský kras a Pieninského národného parku v počte 11 pracovníkov).

Významné množstvo pracovníkov správ chránených území je vyhradené profesionálnym strážcom prírody a to najmä ak ide o národné parky. Napr. v prípade Správy Tatranského národného parku ide o 16 pracovníkov z celkovej počtu 34, alebo v prípade Správy Národného parku Poloniny ide o 5 pracovníkov z celkového počtu 15 pracovníkov.

Ostatné jednotlivé pozície zaberajú najmä odborní pracovníci (špecialisti) – lesník, botanik, zoológ, vodohospodár, poľnohospodár, dendrológ atď., vedúci pracovníci a administratívno-technickí pracovníci.

Ministerstvo má ako zriaďovateľ ŠOP SR a zároveň ako ústredný orgán štátnej správy, z rozpočtu ktorého sa poskytuje príspevok na chod ŠOP SR, primeraný a dostatočný vplyv na chod ŠOP SR a môže tak prostredníctvom nej vykonávať svoje úlohy ústredného orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny, ktoré sú definované v zákone o ochrane prírody.

Ministerstvo (resp. minister):

- schvaľuje zriaďovaciu listinu a štatút ŠOP SR,
- uzatvára zmluvu so ŠOP SR o plnení jej úloh; súčasťou zmluvy je aj Plán hlavných úloh ŠOP SR,
- menuje riaditeľa ŠOP SR.

Na druhej strane, v týchto rámcach koná a pôsobí ŠOP SR samostatne a na vlastnú zodpovednosť plní úlohy dané jej zákonom o ochrane prírody a uvedenými dokumentmi.¹⁶⁶

Vzťahy medzi ministerstvom a ŠOP SR, vrátane ich vývoja, sú podrobne rozpisované v analýze.

Výkon štátnej správy v oblasti ochrany prírody a krajiny nie je v rámci Slovenskej republiky rozdelený rovnomerne, ale množstvo ako aj dôležitosť agendy z hľadiska naplňovania účelu zá-

164 Pozri http://www.sopsr.sk/web/index.php?cl=997&start_char=999&funkcia=&pracovisko=999

165 Pozri <http://www.ssj.sk/sk/kontakty>

166 Základné dokumenty ŠOP SR sú zverejnené tu <http://www.sopsr.sk/web/index.php?cl=111>

kona o ochrane prírody stúpa úmerne s počtom a rozlohou vyhlásených chránených území a hospodárskou aktivitou v jednotlivých územiach či regiónoch.

Táto skutočnosť priamo vyplýva z toho, že v chránených územiach platia rôzne stupne ochrany (vo voľnej krajine platí 1. stupeň ochrany, a v najprísnejšie chránených územiach platí 5. stupeň ochrany), pričom vyšší stupeň ochrany znamená zároveň vyšší počet obmedzení (porovnaj ustanovenia § 11 až § 16, kde sú uvedené podmienky ochrany platné pre jednotlivé stupne ochrany a § 17 až § 30, kde sú uvedené jednotlivé kategórie chránených území vrátane stupňa ochrany, ktorý pre nich platí).

Keďže obmedzenia sú v zákone o ochrane prírody určené prostredníctvom definovania činností, ktorých vykonávanie je zakázané (a je možné na ich uskutočnenie orgánom ochrany prírody udeliť výnimku), alebo činností, na výkon ktorých je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody, rozloha a počet chránených území, resp. výmera území s vyššími stupňami ochrany, rozhodujúcou mierou vplýva na rozsah, šírku a náročnosť vykonávanej agendy. Chránené územia na seba zároveň viažu aj výkon iných kompetencií (napr. revízie chránených území, schvaľovanie návštevného poriadku národných parkov atď.). Výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny tak nie je, z hľadiska územnej pôsobnosti jednotlivých orgánov štátnej správy ochrany prírody, vykonávaný rovnomerne, ale je výrazne poznačený umiestnením chránených území – tam kde je ich koncentrácia vyššia, je aj agenda štátnej správy ochrany prírody a krajiny podstatne a násobne rozsiahlejšia a náročnejšia.

Nerovnomernosť výkonu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny vyplýva okrem vyššie uvedeného do výraznej miery aj od investičnej aktivity a atraktivity jednotlivých území, resp. regiónov.

Rozloženie veľkoplošných chránených území v rámci Slovenskej republiky je uvedené v prílohe č. 3.

Osobitosťou výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny je nevyhnutnosť **zisťovania skutkového stavu vecí priamo v teréne** a časová náročnosť s tým súvisiaca. Oboznámenie sa s konkrétnou lokalitou, resp. územím, kde sa plánuje povoľovaná činnosť vykonávať, terénne obhliadky týkajúce sa náhrady škôd spôsobených chránenými živočíchmi, revízie chránených území, ako aj ďalšie kompetencie orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny priamo naviazané na potrebu vykonať miestnu obhliadku v teréne. Do úvahy treba brať aj fakt, že predmet rozhodovania – príroda – nie je statická, ale dynamicky sa mení a to často v krátkych časových úsekoch a zásadne (napr. prírodné disturbancie) čo značne sťažuje rozhodovacie procesy. S tým súvisí aj skutočnosť, že ide často o vzdialené a z hľadiska dopravnej dostupnosti málo dostupné lokality.

Na kvalitný výkon štátnej správy v oblasti ochrany prírody **je nevyhnutná a priam až určujúca spolupráca a kooperácia medzi orgánom štátnej správy ochrany prírody a ŠOP SR**. ŠOP SR je ako odborná organizácia ochrany prírody a krajiny v mnohých ohľadoch nezastupiteľným partnerom orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny. Pripravuje odborné podklady a stanoviská k takmer ku každému druhu činnosti orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Porovnaním zoznamu právomoci orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny a úloh a činností ŠOP SR, je možné konštatovať, že výstupy a podklady spracované ŠOP SR v rámci jej zákonných úloh, sú nevyhnutným predpokladom a podkladom na vykonanie takmer všetkých kompetencií orgánov ochrany prírody (na všetkých úrovniach) a to vzhľadom k tomu, že na kvalitné rozhodovanie v oblasti štátnej správy ochrany prírody a krajiny je potrebná dôkladná a aktuálna terénna znalosť prírodných podmienok konkrétneho územia. Bez organizácie, ktorá tieto terénne poznatky má, nie je kvalitný výkon štátnej správy v oblasti ochrany prírody možný.

2. SYSTÉMOVÉ NEDOSTATKY SÚČASNÉHO NASTAVENIA A ICH DÔVODY

Súčasný stav na Slovensku – ako je opísaný vyššie – má viaceré nedostatky, ktoré sa dajú charakterizovať nasledovne:

1. DVOJKOLAJNOSŤ OCHRANY PRÍRODY

Štátnu ochranu prírody na Slovensku v podstatnej miere vykonávajú najmä orgány štátnej správy ochrany prírody a krajiny a odborná organizácia ochrany prírody a krajiny (ŠOP SR). Takmer ku každému úkonu orgánu štátnej správy je nutná spolupráca, kooperácia medzi oboma subjektmi. Bez terénnych poznatkov a znalostí pracovníkov ŠOP SR by štátna správa nemohla byť orgánmi štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny vykonávaná tak, aby plnila svoj účel.

V praxi sú vďaka tomu správne konania často brzdené nutnosťou vzájomne písomne komunikovať, pričom často sa stáva, že orgán ochrany prírody v úplnom znení preberie stanovisko ŠOP SR. Takéto nastavenie systému nie je efektívne – znamená omnoho zdĺhavejšiu komunikáciu medzi štátnou správou a organizáciou ochrany prírody v rámci jedného konania, ako aj nutnosť zdvojsť jednotlivé úkony, čo prináša značné predlžovanie správnych konaní vedených orgánmi štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

2. NEROVNOMERNÉ ROZDELENIE PRÍRODNÝCH HODNÔT

Prírodné hodnoty na Slovensku nie sú rozmiestnené rovnomerne, čomu odpovedá aj rozmiestnenie chránených území (najmä veľkoplošných) na Slovensku. Je zjavné, že sever, stred a východ Slovenska má omnoho vyššiu mieru koncentrácie chránených území, než ostatná časť územia Slovenska. Z koncentrácie chránených území pritom priamo vyplýva aj (násobne) zvýšená náročnosť na výkon štátnej správy v oblasti ochrany prírody a krajiny, vzhľadom k tomu, že so zvýšenou koncentráciou chránených území v oblasti priamo a úmerne rastie aj veľkosť a šírka agendy. Územné rozdelenie rozmiestnenia orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny, ktoré priamo kopíruje administratívno-správne členenie SR, je v tomto ohľade úplne nevhodné.

Naopak, územné členenie pôsobnosti jednotlivých organizačných jednotiek ŠOP SR (správ chránených území), je rozdelené najmä s ohľadom na mieru výskytu a koncentrácie chránených území v rámci Slovenska.

3. PERSONÁLNE OBSADENIE

S predchádzajúcim bodom priamo súvisí aj personálne obsadenie orgánov štátnej správy ochrany prírody na miestnej úrovni (okresné úrady). Ako je vidieť z prílohy č. 1, ani personálne obsadenie jednotlivých úradov pri výkone štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny nekorešponduje s rozsahom a šírkou agendy a náročnosťou výkonu štátnej správy. Naopak v systéme sa objavujú aj úplné animozity, kedy napr. na Okresnom úrade v Bratislave pôsobí až 8 zamestnancov na úseku ochrany prírody a krajiny a na druhej strane na Okresnom úrade v Liptovskom Mikuláši pôsobia len 2 pracovníci. V bratislavskom okrese je pritom len minimálny počet chránených území v porovnaní s okresom Liptovský Mikuláš, na území ktorého sa nachádzajú dva národné parky a množstvo maloplošných chránených území s 5. stupňom ochrany.

Náročnosť agendy výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny a zároveň nedostatočné personálne pokrytie v praxi vedú k pomerne veľkej fluktuácii (odchodom skúsených pracovníkov a príchodom nových a často neskúsených pracovníkov) pracovníkov okresných úradov, vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody a krajiny. Príkladom je napr. Okresný úrad v Liptovskom Mikuláši, Okresný úrad v Žiline či Okresný úrad v Brezne kde je fluktuácia pracovníkov veľmi častým javom. Zjavne pritom ide o úrady, v územnej pôsobnosti ktorých je vysoké percento podielu chránených území. Fluktuácia zamestnancov štátnej správy je bezpochyby negatívnym javom, ktorý priamo vplýva na kvalitu a efektivitu výkonu štátnej správy.

Na mnohých okresných úradoch vykonáva agendu štátnej správy ochrany prírody a krajiny len jeden pracovník, čo spôsobuje, že daný úradník musí byť z pohľadu ochrany prírody a krajiny všestranný odborník, ktorý svojimi vedomosťami a znalosťami pokrýva škálu problematiky ochrany prírody uvedenú v zákone o ochrane prírody aspoň v miere, ktorá je dostatočná na kvalitný a efektívny výkon štátnej správy. Ak sa k tomu prirátá časová náročnosť vyplývajúca z nutnosti vykonávať úkony v teréne na odľahlejších lokalitách, ako aj kumulovanosť agendy (počet pracovníkov štátnej správy ochrany prírody a krajiny, ktorý vykonávajú aj inú agendu než je ochrana

prírody a krajiny je uvedený v prílohe č. 1), je zjavné, že za takýchto podmienok nie je možné kvalitne a efektívne plniť úlohy, ktoré vyplývajú z výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny. Takéto nastavenie ústí v lepšom prípade do neefektívneho plnenia úloh a v horšom prípade do formalizmu pri výkone štátnej správy a zároveň spôsobuje úplnú závislosť pracovníkov štátnej správy na ŠOP SR a jej činnosti.

V porovnaní s personálnym obsadením úradov je z hľadiska zabezpečenia odborných znalostí a špecialistov na rôznu problematiku ochrany prírody odlišná situácia v ŠOP SR, ktorá na každej správe chráneného územia disponuje odborným potenciálom na väčšinu z problematík, ktorú je v tom ktorom chránenom území, potrebné z hľadiska ochrany prírody a krajiny, riešiť.

4. NEZROZUMITEĽNOSŤ NASTAVENÉHO SYSTÉMU

Súčasný nastavenie systému výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny je zároveň často nezrozumiteľné pre jeho užívateľov – často nie je jasné, ktorý subjekt reálne v danom konaní rozhoduje. ŠOP SR sú často označované ako „štátni ochranári“, pričom však rozhodujúce a záväzné sú rozhodnutia orgánov štátnej správy (okresný úrad). V mnohých prípadoch sa stane, že medzi názorom ŠOP SR a orgánom štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny je nesúlad, kedy ŠOP SR dá ku konaniu svoje (negatívne) stanovisko, avšak finálne rozhodnutie vydané orgánom štátnej správy je pozitívne. To sa síce môže často stať aj z objektívnych, či procesných dôvodov, avšak takéto nastavenie je často nevysvetliteľné a nepochopiteľné z pohľadu užívateľov výkonu štátnej správy (účastníkov konania), či verejnosti, ak ide o konanie, ktoré je predmetom záujmu verejnosti.

Uvedené tiež podčiarkuje skutočnosť, že každou novelou zákona o ochrane prírody sa postavenie ŠOP SR posilňuje a to aj na úkor orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny. V ostatnej novele zákona o ochrane prírody to je možné ilustrovať napr. na posilnení jej postavenia ohľadom zásahov do vodných tokov, či jej postaveniu pri posudzovaní/povoľovaní náhodnej ťažby v lese.

Na prehľadnosti systému nepridáva ani skutočnosť, že do systému vystupujú aj odbory opravných prostriedkov okresných úradov v sídle kraja, ktoré vykonávajú druhostupňovú agendu voči rozhodnutiam okresných úradov aj na úseku štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Systém tiež zneprehľadňuje aj skutočnosť, že aj samotná ŠOP SR má rozdelené kompetencie medzi riaditeľstvo a jednotlivé správy chránených území, pričom v niektorých prípadoch sa dokonca stalo, že v jednej veci boli vydané odlišné stanoviská riaditeľstva ŠOP SR a správy chráneného územia.

Neprehľadnosť systému je vadou, ktorá spôsobuje menšiu efektívnosť celého systému výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny, je málo zrozumiteľná pre verejnosť, ako aj účastníkov konaní a najmä znižuje autoritu štátnej ochrany prírody ako celku navonok.

5. OBMEDZENÝ DOSAH MINISTERSTVA NA CHOD A OBSADENIE ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY

Ako už bolo uvedené a ako je podrobne rozpísané v analýze, výkon miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie je podradený pod tzv. všeobecnú štátnu správu, ktorá je vykonávaná okresnými úradmi, prostredníctvom odborov starostlivosti o životné prostredie, ktoré vykonávajú aj štátnu správu na úseku ochrany prírody a krajiny. Z tohto titulu má ministerstvo, ako ústredný orgán štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny len obmedzené možnosti, ako riadiť a usmerňovať činnosť okresných úradov; zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov výslovne uvádza, že možnosti ministerstva sa obmedzujú len vo vzťahu k usmerňovaniu vecného výkonu svojich kompetencií.

Všetky ostatné kompetencie v súvislosti s riadením úradu má v kompetencii Ministerstvo vnútra SR, keďže okresné úrady sú preddavkovými organizáciami tohto ministerstva a ako také nemajú právnu subjektivitu.

Ministerstvo vnútra SR má zásadný dosah aj na personálne záležitosti okresných úradov, na ich materiálne technické zabezpečenie, na napĺňanie ich rozpočtu, na administratívne riadenie okresných úradov, schvaľuje im organizačný poriadok ako aj náplň činnosti atď.

Uvedené sa v praxi prejavuje aj vzájomne odporujúcimi si procesmi. Napr. ministerstvo pripravilo v roku 2019 významnú novelu zákona o ochrane prírody, v ktorej sa významne zvýšili kompetencie okresných úradov, na úseku výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny. To by sa malo premietnuť aj do navýšenia ľudských kapacít na výkon štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny na okresných úradoch, ktoré by boli schopné zvládnuť náročnejšiu agendu; Ministerstvo vnútra SR však v tom istom čase realizovalo procesy personálnej „optimalizácie“ na okresných úradoch, dôsledkom čoho však došlo k zníženiu personálnych kapacít určených na výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny na okresných úradoch.

Naproti tomu ŠOP SR je organizáciou plne začlenenou do rezortu životného prostredia, vzhľadom k tomu, že ministerstvo je jej zriaďovateľom.

6. NEKOMPATIBILITA S VLÁDNYM PROGRAMOM ESO

Reforma verejnej správy ESO, ktorá prebehla v roku 2013 a vďaka ktorej sa vytvorila sústava všeobecných orgánov miestnej štátnej správy (okresných úradov), kde bol podradený aj výkon štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny a jej ambíciou *„je zefektívniť fungovanie, zabezpečiť kvalitu, transparentnosť a dostupnosť verejnej správy pre občana. Implementovaním opatrení programu ESO sa dosiahne zníženie a optimalizácia nákladov na fungovanie verejnej správy, zjednodušenie vybavovania vecí fyzických a právnických osôb na úradoch miestnej štátnej správy. Štátna správa sa priblíži k občanom tak, že občan kompletne vybaví agendu štátnej správy na jednom úrade v mieste jeho bydliska a v neposlednej miere dôjde k zvýšeniu transparentnosti fungovania štátnej správy.“*¹⁶⁷

Ciele programu ESO sa pri uvedenom nastavení systému výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny nenaplnili. Ako je už uvedené vyššie, systém nie je efektívny, je neprehľadný a pre občanov nezrozumiteľný a vďaka tomu sa procesy na úradoch spomalili.

Neplatí tiež, že občan vybaví všetko na jednom mieste, vzhľadom k tomu že systém klientskych centier, ktoré sú miestom prvého kontaktu občana s úradom, nezahŕňa aj organizácie iných rezortov. Navyše, organizačné jednotky ŠOP SR majú sídla často mimo okresné mestá (napr. Správa Národného parku Poloniny má sídlo v Stakčíne (okresný úrad je v Snine), Správa Národného parku Malá Fatra má sídlo vo Varíne (okresný úrad je v Žiline).

Riešením uvedených nedostatkov systému výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny by mohlo byť vytvorenie špecializovaného orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny a to pretransformovaním ŠOP SR na orgán štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny, ktorý by v sebe integroval kompetencie orgánu štátnej správy, ako aj úlohy odbornej organizácie ochrany prírody v zmysle vymedzených právomocí uvedených v zákone o ochrane prírody.

3. NÁVRH RIEŠENIA

Takýmto spôsobom by sa vytvorili vhodné predpoklady na to, aby došlo k odbúraniu uvedených systémových nedostatkov a systém výkonu štátnej správy sa nastavil spôsobom, ktorý by (za splnenia aj ďalších podmienok, napr. kvalitného personálneho obsadenia) fungoval efektívne a kvalitne.

Integrovaním odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny a orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny by došlo k úplnému odbúraniu problému „dvojkoľajnosti“ výkonu štátnej správy v ochrane prírody a krajiny, odpadla by zbytočná úradná korešpondencia a komunikácia medzi oboma subjektmi, zjednodušil by sa celý proces všetkých konaní, kde sa rozhoduje o záujmoch ochrany prírody

167 Pozri <http://www.minv.sk/?eso-efektivna-spolahliva-otvorena-verejna-sprava>

a krajiny, čím by nepochybne došlo k zvýšeniu ich hospodárnosti a rýchlosti. Systém by sa zároveň sprehľadnil, bola by jasná jeho hierarchia, ako aj lineárne usporiadanie. Odbúral by sa tiež problém, ktorý nastáva, ak orgán štátnej správy ochrany prírody a krajiny má na vec iný názor, než odborná organizácia ochrany prírody, vzhľadom k tomu, že tieto rozpory by sa vyriešili „pod jednou strechou“. Súbežne by sa výrazne posilnil aspekt zodpovednosti nakoľko namiesto právne nezáväzného odborného stanoviska by ŠOP SR vydávala právne záväzné správne akty.

Realizáciou návrhu by došlo tiež k tomu, že výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny by bol v rámci územia Slovenska rozdelený tak, aby zodpovedal rozmiestneniu prírodných hodnôt (chránených území) na Slovensku a „tlaku“ na ich využívanie; tomu by zodpovedalo aj rozmiestnenie pracovníkov vykonávajúcich štátnu správu ochrany prírody a krajiny na jednotlivé „nové“ orgány štátnej správy ochrany prírody a krajiny, tak aby ich počet zodpovedal náročnosti agendy v ich územnej pôsobnosti. Pracovníci, ktorí by vykonávali štátnu správu ochrany prírody a krajiny, by sa zároveň mohli viac špecializovať v rámci výkonu agendy, čo by nepochybne bolo predpokladom na to, aby sa zvýšila kvalita rozhodovacej činnosti pri výkone štátnej správy ochrany prírody a krajiny. Úplne by tiež odpadol problém s kumuláciou rôznej agendy jednotlivými zamestnancami štátnej správy pri výkone štátnej správy starostlivosti o životné prostredie v rámci výkonu štátnej správy okresnými úradmi.

Veľmi podstatné je tiež posilnenie postavenia a úlohy ministerstva, ako ústredného orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny. Ak by došlo k tomu, že výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny na miestnej úrovni by vykonávali subjekty, v zriaďovacej pôsobnosti ministerstva, takýmto spôsobom by ministerstvo opätovne získalo plnú kontrolu nad výkonom štátnej správy ochrany prírody a krajiny na miestnej úrovni, vrátane personálnych otázok, otázok rozpočtu, administratívno-technických otázok atď., ako tomu bolo v čase existencie špecializovanej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie (v rokoch 2003 až 2013, resp. v rokoch 1991 až 1996), ako je to podrobne uvedené v analýze.

Dôležitým aspektom je aj zvýšenie dôležitosti a významu ŠOP SR, resp. jednotlivých správ chránených území, ktoré by realizovaním navrhovanej zmeny mohli skutočne rozhodovať a ovplyvňovať aktivity a činnosti, ktoré majú dosah na prírodné hodnoty Slovenska. Takto by sa tiež výrazne zvýšila ich reálna zodpovednosť za stav prírody v chránených územiach, čo by mohlo mať za následok aj elimináciu nekvalifikovaných, resp. nereálnych stanovísk.

Vo vzťahu k potrebe integrovať a reformovať štátnu správu ochrany prírody a krajiny je možné poukázať aj na dokumenty, schválené vládou SR, či niektoré ďalšie skutočnosti, ktoré tento návrh podporujú.

Problém s neefektívnym výkonom štátnej správy ochrany prírody a krajiny je pomenovaný vo vládnej Stratégii environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, schválenej uznesením vlády SR č. 87/2019 dňa 27. 02. 2019 ktorá v kapitole 2. „Účinná ochrana prírody na Slovensku“ obsahuje aj časť 2.2. s názvom „**Zreformovať štátne inštitúcie ochrany prírody**“, kde je uvedené „*Pre efektívne fungovanie a riadenie národných parkov ako aj iných chránených území je optimálna ich integrovaná správa. Organizačná štruktúra a procesy Štátnej ochrany prírody SR (ŠOP SR) a orgánov štátnej správy ochrany prírody sa zefektívnia a budú viac vyhovovať požiadavkám ochrany prírody a krajiny.*“

Dásapoukázať aj na vládnú Konceptiu ochrany prírody a krajiny z roku 2006, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 471/2006 dňa 24. 05. 2006. Tá obsahuje časť 3., kde sú uvedené „Strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie“. V rámci tejto časti je v uvedená aj oblasť 3.4, označená ako „Výkon štátnej správy“, kde sa ako strategický cieľ 3.4.1 uvádza „**Zjednodušiť a sprehľadniť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny a priblížiť ju občanovi.**“ A v rámci toho sa stanovuje opatrenie 3.4.1.1., ktoré znie „**Zjednodušiť výkon štátnej správy ochrany prírody a krajiny prenesením časti rozhodovania na odborné organizácie ochrany prírody a krajiny**“ v časovom horizonte do roku 2008.

Nepriamo je problém riešený aj faktickým posilňovaním ŠOP SR na úkor právomoci orgánov miestnej štátnej správy v zákone o ochrane prírody. Napr. ostatná novela zákona o ochrane prírody výrazne posilnila právomoci ŠOP SR. Do konca roku 2019 napr. platilo ustanovenie § 103 ods. 8 zákona o ochrane prírody, kde bolo uvedené, že „**Okresné úrady vopred prerokujú a dohodnú so správami vodných tokov zásady pravidelnej údržby vodných tokov v chránených územiach s druhým, tretím, štvrtým a piatym stupňom ochrany a v chránených vtáčích územiach a spôsob jej výkonu vrátane možnosti**

*použitia mechanizmov a podmienok ich vstupu do chránených území, a to spravidla na obdobie jedného roka.“ Od 01. 01. 2020 bolo toto ustanovenie vypustené a túto situáciu upravuje ustanovenie § 6 ods. 6 zákona o ochrane prírody, kde je uvedené, že „**Organizácia ochrany prírody** vopred prerokuje a písomne dohodne so správcom vodného toku zásady starostlivosti o vodný tok v chránených územiach a spôsob jej výkonu vrátane možnosti použitia mechanizmov a podmienok ich vstupu do chránených území, a to spravidla na obdobie jedného roka. O dohodnutých zásadách starostlivosti o vodný tok organizácia ochrany prírody bezodkladne informuje miestne príslušný okresný úrad.“*

Obdobne ŠOP SR významne posilnila svoje postavenie vo vzťahu k regulácii náhodnej ťažby dreva, kedy zákon o ochrane prírody podmienil jej vykonávanie súhlasným stanoviskom ŠOP SR; v ostatných prípadoch vykonávania náhodnej ťažby dreva (v druhom stupni ochrany) ustanovil zákon povinnosť konať orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny na základe podnetu ŠOP SR.

Je potrebné poukázať aj na stav, aký tu bol do roku 1995, keď nadobudol účinnosť zákon NR SR č. 127/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ktorý začal striktné rozlišovať medzi právomocami orgánov štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny a úlohami odborných organizácií ochrany prírody. Dovtedy aj úlohy orgánu štátnej správy aj úlohy odbornej organizácie vykonával jeden subjekt (správa príslušného chráneného územia).

Detailné podrobnosti sú uvedené v analýze.

V rámci Slovenska, ani v rámci rezortu životného prostredia by vytvorením nového špecializovaného orgánu štátnej správy nešlo o ojedinelé riešenie. Obdobne funguje napr. Slovenská inšpekcia životného prostredia, ktorá je špecializovaným orgánom štátnej správy na úseku integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania životného prostredia v zmysle ustanovenia § 9 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie. Inšpekcia je zároveň odborným a kontrolným orgánom vo vzťahu k ochrane životného prostredia.

Významne sa dá inšpirovať aj postavením Pamiatkového úradu, resp. Krajských pamiatkových úradov v Slovenskej republike, ktoré rovnako predstavujú model špecializovanej štátnej správy na úseku pamiatkovej starostlivosti v zmysle zákona č. 49/2002 Z. z. o pamiatkovej starostlivosti. Pamiatkové úrady, okrem toho, že sú orgánom štátnej správy, zároveň vykonávajú zákonné úlohy, týkajúce sa odbornej starostlivosti o pamiatkové objekty a zároveň sú v postavení správcu majetku štátu v prípade niektorých pamiatkovo chránených objektov vo vlastníctve štátu. Ide teda o analogickú situáciu, kde ochrana pamiatkového fondu bola riešená vytvorením špecializovaného orgánu štátnej správy, ktorý má v kompetencii aj výkon štátnej správy, aj odbornú starostlivosť o pamiatky. Obdobne by mohla byť riešená aj ochrana prírody.

PRÁVNÁ ÚPRAVA V ČESKEJ REPUBLIKE

Model, v ktorom sa v jednej inštitúcii integrujú úlohy orgánu štátnej správy a úlohy odbornej organizácie dlhodobo funguje aj v okolitých krajinách (Poľsko, Česko, Maďarsko) v rôznych variáciách. Pre návrh, ktorý je predmetom tohto legislatívneho zámeru, je podstatný najmä **model fungovania v Českej republike**, ktorý slúžil ako významná inšpirácia navrhovaného riešenia. V Českej republike sú totiž odborné organizácie ochrany prírody (Správy Národných parkov, resp. Agentúra ochrany prírody a krajiny ČR, resp. v minulosti Správy Chránených krajinných oblastí) zároveň orgánmi štátnej správy ochrany prírody a krajiny od roku 1992 (na základe zákona č. 114/1992 Sb. o ochrane prírody a krajiny). Vzhľadom k tomu, že organizácia výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny v ČR predstavuje pomerne významnú inšpiráciu aj pre návrh, ktorý je podstatou tohto legislatívneho zámeru, je vhodné uviesť aspoň jeho stručný opis.

S istou mierou zjednodušenia sa tak dá nastavenie fungovania štátnej správy ochrany prírody a krajiny v Českej republike opísať nasledovne:

Vo voľnej krajine sú kompetencie orgánov štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny rozložené medzi obecné úrady, poverené obecné úrady, obecné úrady s rozšírenou pôsobnosťou a krajské úrady. Zákon o ochrane prírody a krajiny stanovuje rozdelenie kompetencií medzi

tieto úrady, pričom aj stanovuje ich vzájomnú hierarchiu (vzťahy podradnosti a nadradnosti). Vo všeobecnosti platí, že podstatná časť právomocí je rozdelená medzi obecné úrady s rozšírenou pôsobnosťou a krajské úrady.

V prípade, ak ide o územie prírodných rezervácií a prírodných pamiatok mimo území chránených krajinných oblastí a národných parkov a ich ochranných pásiem, je krajský úrad tým, kto vykonáva právomoc aj obecných úradov, poverených obecných úradov ako i obecných úradov s rozšírenou pôsobnosťou.

Zákon o ochrane prírody a krajiny ďalej ako orgán štátnej správy ustanovuje aj Agentúru ochrany prírody a krajiny ČR (ďalej aj „Agentúra“). Tá je zároveň aj orgánom, ktorý má na starosti aj odbornú starostlivosť o chránené časti prírody. Agentúra, ako orgán štátnej správy, na územiach chránených krajinných oblastí, ich ochranných pásiem, ako aj národných prírodných rezervácií a národných prírodných pamiatok vo voľnej krajine, vykonáva štátnu správu v rozsahu pôsobnosti obecných úradov, poverených obecných úradov, obecných úradov s rozšírenou pôsobnosťou ako i krajských úradov. Uvedené sa netýka výkonu štátnej správy na území chránených krajinných oblastí Labské Pískovce a Šumava. Agentúra tiež rozhoduje aj o náhradách za obmedzenie bežného obhospodarovania na lesných pozemkoch a poľnohospodárskej pôde s výnimkou území, kde majú pôsobnosť správy národných parkov.

Agentúra má sídlo v Prahe, ale je organizačne rozdelená v rámci celého územia Českej republiky na viacero organizačných útvarov, ktoré väčšinou zahŕňajú aj viacero chránených krajinných oblastí.¹⁶⁸

Český zákon o ochrane prírody a krajiny tiež ustanovuje Správy národných parkov ako správne orgány, ktoré zriaďuje Ministerstvo životného prostredia ČR ako príspevkové organizácie. Ide o správy Národných parkov Šumava, Podyjí, České Švýcarsko a Správu Krkonošského národného parku. Tie vykonávajú rovnaké právomoci ako Agentúra na územiach národných parkov a ich ochranných pásiem (vrátane odbornej starostlivosti o prírodné hodnoty národných parkov), s tým, že Správa Národného parku Šumava má v kompetencii aj výkon štátnej správy na území CHKO Šumava a Správa Národného parku České Švýcarsko má v kompetencii aj výkon štátnej správy na území CHKO Labské Pískovce v rozsahu, ako by mala Agentúra (ide o výnimku z pravidla, ktorá je spôsobená tým, že ide o priľahlé územia k uvedeným národným parkom, takto je v rámci celého územia – chránenej krajinné oblasti a národného parku – zabezpečená jednotná filozofia výkonu štátnej správy). Správy národných parkov na svojom území tiež rozhodujú o náhradách za obmedzenia bežného obhospodarovania na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch.

Správy národných parkov sú tiež orgánmi štátnej správy na úseku ochrany poľnohospodárskej pôdy, pričom vykonávajú pôsobnosť obecných úradov, poverených obecných úradov, obecných úradov s rozšírenou pôsobnosťou ako i krajských úradov.

Správy národných parkov, ako aj Agentúra, na svojej územnej pôsobnosti pripravujú a predkladajú na schválenie dokumentáciu ochrany prírody (najmä programy starostlivosti o chránené územia).

Správy národných parkov sú tiež správcami lesných pozemkov vo vlastníctve štátu na území národných parkov, správy národných parkov, ako i Agentúra spravujú tiež majetok štátu, ak to ustanovuje dokumentácia ochrany prírody na území, kde vykonávajú svoje kompetencie. Oba orgány tiež vykonávajú štátny dozor nad dodržiavaním podmienok ochrany prírody.

Zamestnanci Správ národných parkov ako aj Agentúry, ktorí zároveň vykonávajú štátnu správu, musia mať na jej výkon osobitnú spôsobilosť.

Ministerstvo životného prostredia ČR, okrem úloh, ktoré mu prináležia ako ústrednému orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny, je zároveň odvolacím orgánom voči prvostupňovým rozhodnutiam krajských úradov, Agentúry i Správ národných parkov. Ministerstvo zároveň schvaľuje dokumentáciu ochrany prírody, ktorú mu na schválenie prekladajú Správy národných parkov a Agentúra.

168 Rozdelenie územnej pôsobnosti Agentúry je možné nájsť tu: <http://www.ochranaprirody.cz/res/archive/369/056422.jpg?seek=1505918162>

Východiskami pre návrh nového modelu fungovania štátnej správy ochrany prírody a krajiny, ktorý je uvedený nižšie, sú:

- analýza vybraných aspektov fungovania štátnej správy starostlivosti o životné prostredie v podmienkach Slovenskej republiky, vrátane analýzy fungovania štátnej správy ochrany prírody a krajiny a odborných organizácií ochrany prírody v kontexte ich vývoja,
- poznatky z fungovania vyššie uvedených modelov špecializovanej štátnej správy,
- poznatky z fungovania štátnej správy ochrany prírody a krajiny v Českej republike,
- praktické skúsenosti autorov návrhu s ohľadom na slovenské realie,
- odborné diskusie a konzultácie s odbornou verejnosťou a zainteresovanými osobami (bývalí aj súčasní zamestnanci orgánov štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny a ŠOP SR).

Podstata návrhu spočíva v pretransformovaní súčasnej príspevkovej organizácie ministerstva – ŠOP SR, ktorá plní úlohy odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny v zmysle zákona o ochrane prírody, na orgán štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny. ŠOP SR by zároveň naďalej plnila doterajšie úlohy odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny.

Návrh počíta s tým, že by došlo k „presunu“ súčasných zamestnancov okresných úradov, odborov starostlivosti o životné prostredie, vykonávajúcich štátnu správu na úseku ochrany prírody a krajiny, pod nový orgán štátnej správy – ŠOP SR. Títo pracovníci by tak naďalej ostali štátnymi zamestnancami, ktorý by vykonávali štátnu správu na úseku ochrany prírody a krajiny, len by došlo k ich delimitácii na ŠOP SR.

Návrh počíta s tým, že by došlo k osamostatneniu jednotlivých správ národných parkov, ktoré by sa stali samostatnými subjektmi s právnou subjektivitou a ako také by plnili úlohy odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny, ako aj úlohy orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny. Transformácia jednotlivých správ národných parkov na právne subjekty je naviazaná na prehodnotenie chránených území na Slovensku a presun správy štátnych pozemkov v národných parkoch a ich ochranných pásmach pod správu národného parku.

Navrhuje sa prehodnotenie, prerozdelenie a zjednodušenie agendy výkonu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny tak, aby to viac zodpovedalo potrebám ochrany prírody, ale zároveň aby výkon štátnej správy bol hospodárnejší a efektívnejší. Návrh počíta s tým, že nové orgány štátnej správy by vykonávali štátnu správu ochrany prírody a krajiny v chránených územiach, ale aj vo voľnej krajine, s výnimkou starostlivosti o zeleň a dreviny v intravilánoch obcí a miest.

Vzhľadom k tomu, že ŠOP SR disponuje vlastným nehnuteľným majetkom (napr. sídla správ chránených území), návrh ráta s tým, že by väčšina týchto nehnuteľností bola spôsobilá plniť aj účely potrebné pre výkon štátnej správy. Táto otázka by si však pri prípadnej implementácii tohto návrhu zasluhovala hlbšou pozornosť, bol by potrebný audit jednotlivých sídel správ chránených území, či by mohli plniť aj úlohy sídla orgánu štátnej správy a to z hľadiska dostupnosti, umiestnenia, ako aj materiálneho a kapacitného vybavenia.

Pred realizáciou tohto legislatívneho zámeru sa tiež predpokladá, že dôjde k významnému prehodnoteniu súčasných chránených území na Slovensku, v rámci čoho dôjde k prehodnoteniu národných parkov a ich ochranných pásiem s predpokladom redukcie ich výmery, prípade ich preradením do kategórie prírodný park, ak nebudú spĺňať zákonné kritériá (§ 19 zákona o ochrane prírody).

1. OSAMOSTATNENIE SPRÁV NÁRODNÝCH PARKOV

Správy národných parkov by mali pôsobiť ako samostatné subjekty s právnou subjektivitou mimo súčasnej štruktúry ŠOP SR. Ich osamostatnenie je potrebné z nasledovných dôvodov:

Na území národných parkov je podľa § 19 ods. 1 zákona o ochrane prírody ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti. Táto zákonná inštrukcia môže byť napĺňaná iba za predpokladu, že tento záujem stráži štátna autorita, ktorá má vo svojej územnej pôsobnosti dostatočný vplyv, je autoritou aj v lokálnom a neformálnom meradle a zároveň má priame informácie a dosah na to, čo sa na území národného parku deje a k tomu primeranú zodpovednosť. Táto štátna autorita musí byť v priamom styku s miestnymi záujmovými skupinami, musí dokonale poznať nielen svoje územie, ale aj miestne vzťahy a musí mať dostatočné právomoci na to, aby bola hlavným „hráčom“ na „ihrisku“ národného parku. Toto nie je možné, ak je správa národného parku „len“ jednou z organizačných jednotiek ŠOP SR, bez správy pozemkov, bez reálnych právomocí a bez vlastného rozpočtu. Naopak, v praxi dochádza k situáciám, kedy sa záujmy správ národných parkov rozchádzajú so záujmami riaditeľstva ŠOP SR, čo len znižuje autoritu správ národných parkov na vlastnom území (v praxi sa to prejavuje napr. v situáciách, ak má správa národného parku odlišné stanovisko, než má riaditeľstvo ŠOP SR na rovnakú činnosť).

Tým, že v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia platí, že na území národného parku je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti, sú aj vecné východiská rozhodovania v správnom konaní na území národného parku, ktoré sa zároveň týkajú ochrany prírody iné, než na inom území Slovenskej republiky. Osobitosť území národných parkov je zdôraznená aj tým, že na ich území je v zmysle zákona o ochrane prírody stanovený osobitný cieľ jeho ochrany (ustanovenie § 19 ods. 2 zákona o ochrane prírody), je tiež stanovený osobitný režim hospodárenia v lesoch (ustanovenie § 19 ods. 4 zákona o ochrane prírody), ako aj to že pre návštevníkov národného parku sa schvaľuje tzv. návštevný poriadok, ktorým sa usmerňuje ich pohyb a správanie (ustanovenie § 20 zákona o ochrane prírody). Samostatná línia rozhodovania, ktorú by predstavovala správa národného parku ako štátna autorita na území národného parku v pozícii prvostupňového orgánu a ministerstvo, ako ústredný orgán štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny, v pozícii druhostupňového orgánu, by výnimočnosť územia národného parku a dôležitosť jeho ochrany významne umocnili.

V daných súvislostiach je podstatné, že každý zo súčasných slovenských národných parkov je pomerne špecifický a každé územie národného parku rieši svoje osobitné problémy. Iné problémy má Tatranský národný park a iné Národný park Poloniny. Rôznorodosť problémov, ktoré sú do značnej miery regionálneho charakteru, sa nepochybne efektívnejšie riešia na miestnej úrovni.

Vymedzenie samostatných správ národných parkov, ktoré majú právnou subjektivitu a zároveň sú orgánom štátnej správy na území národného parku je osvedčeným modelom dlhodobo fungujúcim v zahraničí. V okolitých krajinách (Česká republika, Poľsko, Maďarsko), ale napr. aj v USA majú správy národných parkov špecifické/samostatné postavenie v porovnaní s ochranou prírody na ostatnom území štátu. Postavenie Správ národných parkov v Českej republike ako orgánu štátnej správy je podrobne uvedené vyššie.

V minulosti pritom boli správy národných parkov aj na Slovensku samostatnými subjektmi s vlastnou právnou subjektivitou. V prípade správy Tatranského národného parku išlo o veľmi dlhé obdobie (od roku 1952 do roku 1996), kedy jej postavenie upravovala osobitná právna úprava, konkrétne zákon č. 11/1949 Sb. n. SNR o Tatranskom národnom parku a v nadväznosti na to aj nariadenie Sboru povereníkov č. 5/1952 Sb. n. SNR o Tatranskom národnom parku, pričom Správa TANAPu zároveň plnila úlohy odbornej organizácie a zároveň aj úlohy orgánu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny v rámci územia Tatranského národného parku. Táto právna úprava bola zrušená až v roku 1995, na základe zákona NR SR č. 127/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Aj iné správy národných parkov (konkrétne Správa Národného parku Nízke Tatry, Správa Národného parku Malá Fatra a Správa Národného parku Slovenský raj) mali v istom období (1993 – 1996) samostatné postavenie.

Tieto skutočnosti sú podrobne rozpísané v analýze.

V prípade, ak by došlo k osamostatneniu správ národných parkov, ŠOP SR by ostala subjektom s celoslovenskou pôsobnosťou s výnimkou územnej pôsobnosti vyčlenenej správam národných parkov.

Súčasťou ŠOP SR by naďalej ostali jednotlivé správy chránených krajinných oblastí, resp. regionálne centrá ochrany prírody a krajiny, ako jej organizačné jednotky.

2. PRÁVNA FORMA

Jednotlivé správy národných parkov by mali byť zriadené zákonom ako rozpočtové organizácie ministerstva. Ako také by mali právnu subjektivitu, na základe zriaďovacej listiny a štatútu, ktoré schvaľuje ministerstvo.

Rovnako aj ŠOP SR by mala byť zákonom zriadená ako rozpočtová organizácia ministerstva a ako taká by mala mať právnu subjektivitu, na základe zriaďovacej listiny a štatútu, ktoré by schvaľovalo ministerstvo. Jednotlivé organizačné jednotky Správy CHKO, resp. RCOPK) by mali formu preddavkových organizácií.

Forma rozpočtovej organizácie je pre orgány štátnej správy nevyhnutná z dôvodu znenia ustanovenia § 21 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy,¹⁶⁹ ktoré pre orgány štátnej správy výlučne ustanovuje túto právnu formu.

Správy chránených krajinných oblastí a regionálne centrá ochrany prírody a krajiny by v rámci ŠOP SR mali mať formu preddavkových organizácií v zmysle ustanovenia § 22 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy. Takéto vzťahy sú v súčasnosti medzi Ministerstvom vnútra SR a všetkými okresnými úradmi, ktoré sú jeho preddavkovými organizáciami, alebo napr. aj medzi Pamiatkovým úradom SR a krajskými pamiatkovými úradmi, ktoré sú preddavkovými organizáciami Pamiatkového úradu SR, ide teda o osvedčený model v obdobných situáciách.

Rozpočtové organizácie môžu byť zároveň správcami majetku štátu v zmysle zákona NR SR č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu, čo sa predpokladá najmä pri správach národných parkov, ohľadom správy štátnych pozemkov v národných parkoch, ale aj v prípade ŠOP SR (sprístupnené jaskyne mimo národných parkov, pozemky získané do vlastníctva štátu v chránených územiach mimo národných parkov).

Rozpočtové organizácie môžu, v zmysle ustanovenia § 26 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy, poskytovať svoje úkony odplatne.

Podnikateľskú činnosť správ národných parkov, resp. ŠOP SR (napr. v spojitosti s komerčným využitím verejne sprístupnených jaskýň, vyberaním vstupného do chránených území), by bolo potrebné výslovne upraviť zákonom o ochrane prírody a to vzhľadom k zneniu ustanovenia § 28 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy.¹⁷⁰ Obdobne je riešené aj podnikanie verejných vysokých škôl, ktoré je osobitne upravené v ustanovení § 18 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Úprava podnikateľskej činnosti však musí byť upravená v intenciách nálezu Ústavného súdu SR č. PL. ÚS. 12/2016 zo dňa 19. septembra 2018, ktorý bol v Zbierke zákonov zverejnený pod číslom 34/2019 Z. z., kde Ústavný súd SR stanovuje limity výkonu podnikateľskej činnosti orgánom štátnej správy (v danom prípade Pamiatkovým úradom SR).

V prípade správ národných parkov by tieto mali byť zároveň aj služobným úradom v zmysle zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe. V prípade ŠOP SR bude služobným úradom riaditeľstvo ŠOP SR.

169 Ustanovenie § 21 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy znie:

„(1) Rozpočtová organizácia je právnická osoba štátu, obce alebo vyššieho územného celku, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami zapojená na štátny rozpočet, rozpočet obce alebo na rozpočet vyššieho územného celku. Hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu s prostriedkami, ktoré jej určí zriaďovateľ v rámci svojho rozpočtu. **Rozpočtové organizácie podľa tohto zákona sú všetky štátne orgány** s výnimkou štátnych orgánov, ktoré sú organizáciami podľa § 22 ods. 2. Ak je zriaďovateľom rozpočtovej organizácie štátny orgán, ktorý je organizáciou podľa § 22 ods. 2, príjmy a výdavky ním zriadenej rozpočtovej organizácie sú zapojené na rozpočet rozpočtovej organizácie, ktorej vnútornou organizačnou jednotkou je tento štátny orgán.“

170 Ustanovenie § 28 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách orgánov verejnej správy znie:

„(1) Rozpočtová organizácia nemôže vykonávať podnikateľskú činnosť, ak osobitný predpis neustanovuje inak. Náklady na túto činnosť musia byť kryté výnosmi z nej. Prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi po zdanení zostávajú v plnom rozsahu ako doplnkový zdroj ďalšieho rozvoja a skvalitňovania činnosti rozpočtovej organizácie. Príjmy a výdavky na podnikateľskú činnosť sa rozpočtujú a sledujú na samostatnom účte. Tým nie sú dotknuté ustanovenia osobitných predpisov o financovaní vedľajšieho hospodárstva.“

Schéma schvaľovania vnútroorganizačných predpisov by mala charakter štandardný pre takýto typ rozpočtových organizácií: Vnútroorganizačné predpisy (organizačný poriadok a organizačná štruktúra) jednotlivých správ národných parkov by mal schvaľovať ich riaditeľ, a to na základe zriaďovacej listiny a štatútu, ktoré schvaľuje ministerstvo. Vnútroorganizačné predpisy ŠOP SR by mal schvaľovať riaditeľ ŠOP SR (organizačný poriadok a organizačná štruktúra), na základe zriaďovacej listiny a štatútu, ktoré schvaľuje ministerstvo. Vnútroorganizačné predpisy správ CHKO (RCOPK) by mal schvaľovať riaditeľ správ CHKO na základe organizačného poriadku ŠOP SR.

3. VEDÚCI PREDSTAVITELIA

Riaditeľa správy národného parku, ako aj riaditeľa ŠOP SR by mal menovať minister životného prostredia SR na základe výberového konania, pričom zákon o ochrane prírody by mal stanoviť zákonné požiadavky na funkciu riaditeľa (prax, vzdelanie, riadiaca činnosť, odporúčania odborných inštitúcií). Riaditeľ správy národného parku, resp. ŠOP SR následne zabezpečuje chod a činnosť úradu, je zodpovedný za plnenie zákonných úloh a je tiež vedúcim služobného úradu. Odvolať by ho mohol minister životného prostredia SR na základe zákonom vymenovaných dôvodov.

Riaditeľ ŠOP SR je vedúcim služobného úradu aj vo vzťahu k pracovníkom správ CHKO. Zároveň by mal byť priamym nadriadeným riaditeľov správ CHKO v štátnozamestnaneckých otázkach.

Riaditeľa správy CHKO (resp. RCOPK) by menoval a odvolával (na základe zákonom stanovených dôvodov a výberového konania) riaditeľ ŠOP SR, na základe stanovených zákonných požiadaviek na funkciu riaditeľa správy CHKO (prax, vzdelanie, riadiaca činnosť, odporúčania odborných inštitúcií).

Navrhovaným spôsobom by minister životného prostredia SR mal možnosť uplatňovať svoj politický mandát, keďže by mal právomoc menovať riaditeľov správ národných parkov, resp. ŠOP SR a prostredníctvom nich vykonávať svoju politiku na úseku ochrany prírody a krajiny. Bol by ale limitovaný zákonnými kritériami, ktoré by mali zabezpečiť, že na dané pozície by mohol nastúpiť len človek s dostatočným odborným kreditom a skúsenosťami.

Na ochranu riaditeľov správ národných parkov a ŠOP SR by mali byť v zákone o ochrane prírody ustanovené dôvody, iba pri splnení ktorých by riaditeľ mohol byť zo strany ministra životného prostredia SR odvolaný; takáto úprava by riaditeľov chránila pred politickými tlakmi (ako tomu je v prípadoch, ak je možné vedúceho predstaviteľa odvolať bez udania dôvodu).

4. ÚZEMNÁ PÔSOBNOSŤ

Súčasný kompetenčný a organizačný usporiadanie ŠOP SR (*uvedené v prílohe č. 2*), pokrýva celé územie Slovenska a je rozdelené na 24 organizačných jednotiek (9 správ národných parkov, 14 správ CHKO a jedna regionálna správa). Toto usporiadanie tvorí základ pre úvahy o vymedzení rozdelení územnej pôsobnosti výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny.

Hranice týchto jednotiek sú prevažne vedené po hraniciach jednotlivých okresov, často po hraniciach jednotlivých národných parkov a ich ochranných pásiem, resp. hraniciach CHKO, výnimočne aj po hraniciach katastrálnych území obcí. V jednom prípade je hranica na krátkom úseku vedená trasou diaľnice.

Porovnanie priebehu hraníc okresov a súčasných hraníc jednotlivých organizačno-kompetenčných jednotiek je znázornené v prílohe č. 4.

Územná pôsobnosť je v súčasnosti vymedzená vnútroorganizačným predpisom ŠOP SR (organizačný poriadok). Veľkosť jednotlivých jednotiek je nerovnomerná, kolíše v rozpätí od cca 770 km² (Správa NP Poloniny) po cca 5 180 km² (Správa CHKO Ponitrie). Náročnosť výkonu odbornej aj štátnej správy ochrany prírody a krajiny závisí od viacerých faktorov pričom najrozhodujúcejšími faktormi sú zastúpenie jednotlivých stupňov ochrany, počet chránených území a intenzita hospodárskeho rozvoja a využívania krajiny človekom v pôsobnosti jednotlivých organizačných zložiek. Samotná výmera spravovaného územia nepatrí medzi rozhodujúce faktory náročnosti výkonu odbornej aj štátnej správy ochrany prírody.

Miestne organizačné zložky (správy chránených území) s jednoznačne stanovenou územnou pôsobnosťou by mali predstavovať základ organizačného usporiadania miestnej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie na úseku ochrany prírody a krajiny. Súčasťou tohto usporiadania by bolo aj Riadiateľstvo ŠOP SR so sídlom v Banskej Bystrici a ministerstvo.

Správy národných parkov by po ich zriadení mali mať svoju územnú pôsobnosť definovanú zákonom o ochrane prírody a to na základe nasledovných princípov:

- územná pôsobnosť správ národných parkov by sa vždy mala vzťahovať na vlastné územie národného parku a jeho ochranné pásmo,
- územná pôsobnosť správ národných parkov by sa spravidla mala vzťahovať aj na územie mimo vlastného územia národného parku a jeho ochranného pásma, ktoré je začlenené do územia okresu, v ktorom sa národný park a jeho ochranné pásmo nachádza,
- územná pôsobnosť správ národných parkov by sa mohla vzťahovať aj na iné územie, ak by to dávalo logiku a zmysle z hľadiska dostupnosti a usporiadania chránených území (napr. malé územie nachádzajúce sa v bezprostrednom susedstve územia uvedeného v predchádzajúcich bodoch, na ktoré nadväzuje územná pôsobnosť inej správy národného parku; napr. časť územia medzi súčasným ochranným pásmom Tatranského národného parku a Národného parku Nízke Tatry),
- v prípade ak sa v jednom okrese nachádza viac národných parkov, resp. jeho ochranných pásiem (napr. okres Martin), územie okresu mimo vlastného územia národného parku alebo jeho ochranného pásma by prináležalo tej správe národného parku, kde sa nachádza najväčšia časť územia okresu,
- v prípade, ak sa v jednom okrese nachádza národný park alebo ochranné pásmo (územná pôsobnosť Správy národného parku), a zároveň aj chránená krajinná oblasť, (územná pôsobnosť ŠOP SR), obdobne platí princíp uvedený v predchádzajúcom bode.

Územná pôsobnosť ŠOP SR by sa vzťahovala na zvyšné územia SR, pričom jej vnútorné rozdelenie bude definované rovnako zákonom (vzhľadom k tomu, že organizačné jednotky ŠOP SR budú zároveň prvostupňovými orgánmi štátnej správy na úseku výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny).

V nadväznosti na uvedené by stálo za zváženie zmeniť súčasné rozdelenie územnej pôsobnosti jednotlivých organizačných jednotiek ŠOP SR nasledovne:

- Okres Senec s výnimkou CHKO Dunajské luhy, SKUEV0295 Biskupické luhy, SKUEV00270 Hrušov, SKUEVSKCHVÚ007 Dunajské luhy (je to súvislé územie) priradiť ku kompetenčnému územiu Správy CHKO Malé Karpaty,
- Okres Kežmarok s výnimkou ochranného pásma TANAP-u priradiť ku kompetenčnému územiu Správy Pieninského národného parku,
- Okres Levoča priradiť ku kompetenčnému územiu Správy Národného parku Slovenský raj,
- Okres Sabinov priradiť ku kompetenčnému územiu RCOPK Prešov,
- Okresy Košice I., Košice II., Košice III., Košice IV, a Košice okolie priradiť ku kompetenčnému územiu Správy Národného parku Slovenský kras,
- Okresy Svidník a Stropkov priradiť ku kompetenčnému územiu Správy CHKO Východné Karpaty,
- Okres Bánovce nad Bebravou priradiť ku kompetenčnému územiu CHKO Strážovské vrchy.

Nakoľko však národná sústava chránených území nie je dobudovaná (potreba vyhlásenia území európskeho významu v národnej sústave chránených území) je pravdepodobné, že sa kompetenčné hranice budú v čase meniť.

Čo sa týka sídla, tie sú aktuálne v 16 prípadoch lokalizované v sídlach okresov, v 6 prípadoch sú lokalizované v tesnej blízkosti (do 10 km) od sídla okresov (Stakčín v okrese Snina, Modra v okrese Pezinok, Brzotín v okrese Rožňava, Varín v okrese Žilina, Nemšová v okrese Ilava/Trenčín, Svätý v okrese Poprad). Iba jedno sídlo – sídlo Správy Pieninského národného parku – je lokalizované vo väčšej vzdialenosti od sídla okresu (Spišská Stará Ves v okrese Kežmarok). V štyroch prípadoch majú niektoré organizačné jednotky vysunuté pracoviská v sídlach okresov (Bratislava, Ružomberok, Liptovský Mikuláš a Brezno). Riaditeľstvo ŠOP SR je lokalizované v Banskej Bystrici. Vychádzajúc z poznania priestorových možností sídel jednotlivých správ by mohli nastať problémy s dislokáciou navrhovaného počtu pracovníkov vykonávajúcich štátnu správu približne v polovici počtu správ, ktoré bude potrebné riešiť prenájmom ďalších priestorov, dostavbou vlastných objektov alebo presťahovaním do vyhovujúcejších/väčších priestorov.

Porovnanie sídel súčasných správ chránených území a sídiel okresov je uvedené v prílohe č. 5.

5. PERSONÁLNE OBSADENIE

K 30. 11. 2019 vykonáva štátnu správu ochrany prírody a krajiny na území SR celkovo 114 zamestnancov na okresných úradoch v rámci odborov starostlivosti o životné prostredie. Číslo je skreslené tým, že viacerí zamestnanci štátnej správy na úseku ochrany prírody majú zároveň kumulovanú náplň výkonu práce a okrem agendy štátnej správy ochrany prírody a krajiny vykonávajú aj inú agendu (viac k tomu vyššie). V čísle tiež nie je premietnutá kapacita, ktorá je vykonávaná v rámci druhostupňovej agendy, prostredníctvom odborov opravných prostriedkov okresných úradov v sídle kraja. Títo zamestnanci/pracovné miesta by boli delimitovaní na jednotlivé pracoviská ŠOP SR vrátane Riaditeľstva ŠOP SR, resp. Správ národných parkov. Navrhovaná distribúcia „pracovných miest“ zohľadňuje náročnosť výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny v jednotlivých jednotkách, pričom kritéria, ktoré sa zohľadňovali pri určovaní „náročnosti“ daného pracoviska na výkon štátnej správy boli:

- podiel stupňov ochrany v danom území,
- počet maloplošných chránených území,
- veľkosť územia,
- „tlak“ na ekonomické/hospodárske využitie územia vyjadrené počtom vypracovaných odborných stanovísk k rôznym činnostiam.

Údaje k jednotlivým kritériám sú uvedené v tabuľke uvedenej v prílohe č. 6.

Navrhované rozdelenie počtu systemizovaných miest už zároveň reflektuje aj navrhované rozdelenie kompetencií pri výkone štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny uvedené nižšie.

Navrhovaný počet systemizovaných miest pre výkon štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny podľa jednotlivých jednotiek:

■ Správy národných parkov:

Správa TANAP	11 pozícií
Správa NAPANT	10 pozícií
Správa NP Malá Fatra	6 pozícií
Správa NP Veľká Fatra	6 pozícií
Správa NP Slovenský kras	5 pozícií
Správa NP Slovenský raj	5 pozícií
Správa NP Muránska planina	4 pozície
Správa NP Poloniny	3 pozície
Správa PIENAP	2 pozície

■ ŠOP SR:

ŠOP SR, riaditeľstvo Banská Bystrica	10 pozícií
Správa CHKO Ponitrie	6 pozícií
Správa CHKO Dunajské luhy	5 pozícií
RCOPK Prešov	4 pozície
Správa CHKO Štiavnické vrchy	4 pozície
Správa CHKO Horná Orava	4 pozície
Správa CHKO Poľana	4 pozície
Správa CHKO Cerová vrchovina	4 pozície
Správa CHKO Malé Karpaty	4 pozície
Správa CHKO Záhorie	3 pozície
Správa CHKO Biele Karpaty	3 pozície
Správa CHKO Kysuce	3 pozície
Správa CHKO Strážovské vrchy	2 pozície
Správa CHKO Východné Karpaty	2 pozície
Správa CHKO Vihorlat	2 pozície
Správa CHKO Latorica	2 pozície

Pre porovnanie je možné príkladom uviesť, že v Českej republike vykonávajú štátnu správu na Správe národného parku Šumava 7 pracovníci a jeden vedúci odboru a zároveň na území Chránenej krajiny oblasti Šumava vykonávajú štátnu správu na troch odboroch (rozdelených územne), kde sú na každom vedúci a dvaja referenti (v dvoch prípadoch), resp. jeden vedúci a jeden referent (v jednom prípade).¹⁷¹ Na Správe Krkonošského národného parku vykonávajú štátnu správu vedúci odboru a 13 pracovníci.¹⁷²

Delimitácia súčasných zamestnancov okresných úradov vykonávajúcich štátnu správu na úseku ochrany prírody a krajiny by bola postavená na dobrovoľnej báze, vzhľadom k tomu, že pravdepodobne nie pre každého pracovníka okresného úradu bude zmena (zamestnávateľa, miesta výkonu práce atď.) prijateľná.

Vo vzťahu k výkonu štátnej správy sa očakáva aj vyššia miera efektivity, ak na jednotlivých pracoviskách bude viac pracovníkov, ktorí si budú môcť vzájomne agendu podeliť a viac sa špecializovať, čo zvyšuje predpoklad kvalitnejšieho výkonu štátnej správy. Zároveň je to predpoklad, že sa aj zvýši rýchlosť vybavovania vecí. Je totiž zrejmé, že agenda sa vybavuje efektívnejšie v prípadoch, ak sa práca vie podeliť, než ak jeden človek musí robiť celú agendu (ako je tomu v prípadoch v súčasnosti, kedy je na okresnom prípade na agendu ochrany prírody často vyčlenená kapacita len jedného človeka).

Pre výkon štátnej správy bude v zákone o ochrane prírody potrebné jednoznačne ustanoviť podmienku získania odbornej spôsobilosti pre tých zamestnancov ŠOP SR, resp. Správ národných parkov,

171 **Správa národného parku Šumava:**

Štátna správa NP Šumava: <http://www.npsumava.cz/cz/1592/sekce/statni-sprava-nps/>

Štátna správa CHKO Šumava – Sušice: <http://www.npsumava.cz/cz/1593/sekce/st-sprava-chkos---susice/>

Štátna správa CHKO Šumava – Vimperk: <http://www.npsumava.cz/cz/1594/sekce/st-sprava-chkos---vimperk/>

Štátna správa CHKO Šumava – Horná planá: <http://www.npsumava.cz/cz/1595/sekce/st-sprava-chkos---hor-plana/>

172 **Štátna správa Krkonošského Národného parku:**

https://www.knap.cz/data/File/sprava_np/organizacni_struktura/org_schema_20_03_2019.pdf

ktorí budú vykonávať štátnu správu ochrany prírody a krajiny (obdobne ako to ustanovuje český zákon č. 114/1992 Zb. o ochrane prírody a krajiny). Na týchto zamestnancov sa bude vzťahovať zákon o štátnej službe.

6. VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY

Navrhované vzťahy pri výkone štátnej správy sú výrazne inšpirované českou právnou úpravou (porovnaj vyššie), avšak s niektorými modifikáciami.

V Českej republike je výkon štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny rozdelený na tri línie:

- národné parky (štátnu správu vykonávajú najmä správy národného parku)
- chránené územia mimo národných parkov (štátnu správu vykonáva najmä Agentúra ochrany prírody a krajiny)
- voľná krajina a chránené územia vyhlasované krajskými úradmi (štátnu správu vykonávajú obce a krajské úrady).

Riešenie navrhované pre Slovenskú republiku vynecháva tretiu líniu a výkon štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny vo voľnej krajine (územie s 1. stupňom ochrany) navrhuje zveriť ŠOP SR a v menšej miere aj správam národných parkov. Ponechaním výkonu štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny vo voľnej krajine na okresných úradoch by nedošlo k celkovému zefektívneniu výkonu štátnej správy na tomto úseku, čo je hlavným cieľom tohto legislatívneho zámeru. Naďalej by totiž aj okresné úrady boli nútené vykonávať štátnu správu aj na úseku ochrany prírody a krajiny, čo so sebou nutne prináša nároky na personálne i iné kapacity. Zároveň by takéto riešenie systém nezjednodušilo a nezefektívnilo, naopak je možné, žeby bol systém ešte viac komplikovaný. Z tohto dôvodu sa uvažuje s riešením, že by celá štátna správa na úseku ochrany prírody a krajiny, vrátane výkonu štátnej správy vo voľnej krajine (s malou výnimkou týkajúcou sa vydávania súhlasov na výrub drevín, ktoré sa v intravilánoch navrhujú ponechať v kompetencii obcí) bola presunutá na ŠOP SR, resp. na správy národných parkov, ako nové orgány štátnej správy.

S tým súvisí aj druhá zásadná odlišnosť v porovnaní s českou úpravou. V ČR je aj v prípade rozhodovania správ národných parkov, aj Agentúry ochrany prírody a krajiny, ako aj v prípade krajských úradov druhostupňovým orgánom Ministerstvo životného prostredia. Agentúra nie je rozdelená na dva stupne výkonu štátnej správy, ako to navrhuje tento legislatívny zámer v prípade ŠOP SR. Dôvod je ten, že ak má ŠOP SR vykonávať štátnu správu na úseku ochrany prírody a krajiny na celom území SR, kapacitne by nebolo zvládnuteľné, aby celú druhostupňovú agendu malo v kompetencii ministerstvo ako ústredný orgán štátnej správy. Z tohto dôvodu sa, rozdielne od úpravy v ČR, navrhuje, aby ŠOP SR vykonávala aj prvostupňovú, aj druhostupňovú agendu, pričom iba v prípadoch, kde bude riaditeľstvo ŠOP SR ustanovené ako prvostupňový orgán (pozri nižšie), bude ministerstvo druhostupňovým orgánom.

Na druhej strane, vzhľadom k významnosti území národných parkov je vhodné, aby v prípadoch, ak ide o konanie, kde v prvom stupni bude rozhodovať správa národného parku, rozhodovalo v druhom stupni priamo ministerstvo.

Navrhujeme, aby orgánmi vykonávajúcimi štátnu správu vo veciach ochrany prírody a krajiny boli:

- ministerstvo,
- ŠOP SR a jej organizačné zložky,
- Správy národných parkov,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- obce,
- Štátna veterinárna a potravinová správa.

Ministerstvo

bude samozrejme naďalej ústredným orgánom štátnej správy ochrany prírody a krajiny. Ako také bude riadiť a kontrolovať výkon štátnej správy vo veciach ochrany prírody a krajiny vykonávaný ŠOP SR a Správami národných parkov a určovať hlavné smery tejto činnosti. Zastupuje SR v medzinárodných organizáciách venovaných problematike ochrany prírody a krajiny. Je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhodovalo Riaditeľstvo ŠOP SR a Správy národných parkov (ministerstvo by ako prvostupňový orgán rozhodovalo v problematike zoologických záhrad a v špecifickom prípade, ak by správa národného parku bola v konflikte záujmov, čo je uvedené nižšie). Je dotknutým orgánom štátnej správy v prípade celoslovenských dokumentov ako je Koncepcii územného rozvoja Slovenska a iné. Naďalej by tiež rozhodovalo o predkupnom práve štátu.

ŠOP SR

by podľa tohto návrhu bola orgánom štátnej správy ochrany prírody a krajiny v chránených územiach ako aj vo voľnej krajine vrátane maloplošných chránených území vo voľnej krajine mimo kompetenčného územia Správ národných parkov. Vo vzťahu k štátnej správe na úseku ochrany prírody a krajiny by zároveň bola dotknutým orgánom štátnej správy pri výkone štátnej správy podľa osobitných zákonov.

Organizačné jednotky ŠOP SR (súčasnú správu CHKO a RCOPK) by vo veciach vymedzených zákonom konali samostatne. Správy CHKO a RCOPK by boli koncipované ako prvostupňový orgán štátnej správy vo vybraných konaniach uvedených zákonom o ochrane prírody, týkajúcich sa ich územnej pôsobnosti. Vykonávali by doterajšiu prvostupňovú agendu okresných úradov a okresných úradov v sídle kraja a ministerstva s výnimkou prvostupňovej agendy ktorá by bola zákonom zverená Riaditeľstvu ŠOP SR a ministerstvu. O odvolaniach voči ich rozhodnutiam by rozhodovalo Riaditeľstvo ŠOP SR.

Riaditeľstvo ŠOP SR by bolo prvostupňovým orgánom v konaniach, kde je pri rozhodovaní potrebný celoslovenský pohľad. Pôjde o ochranu druhov, vydávanie súhlasov na zriadenie zariadení na záchranu chránených rastlín a chránených živočíchov, ochranu jaskýň ako aj o rozhodovanie o finančnej náhrade a náhrade škody spôsobenej živočíchmi mimo území, ktoré by boli zahrnuté do územnej pôsobnosti správ národných parkov. O odvolaní voči prvostupňovému rozhodnutiu Riaditeľstva ŠOP SR by rozhodovalo ministerstvo. Riaditeľstvo ŠOP SR by zároveň malo viesť zoznam členov stráže prírody a zabezpečovať ich menovanie. Ostatnú prácu s členmi stráže prírody by zabezpečovali organizačné zložky ŠOP SR a správy národných parkov.

Odbor štátnej správy riaditeľstva ŠOP SR by mal byť striktné samostatný a jeho vedúci bude menovaný na základe zákonom stanovených osobitných kritérií. Odbor štátnej správy riaditeľstva ŠOP SR by usmerňoval aj pracovníkov organizačných jednotiek vykonávajúcich štátnu správu, ktorí však štátnu správu týkajúcu sa ich územnej pôsobnosti vykonávajú samostatne.

ŠOP SR by zároveň bolo metodickým centrom pre otázky ochrany prírody na celom území Slovenska, na tento účel by spracúvalo usmernenia a metodické pokyny. Viedie štátny zoznam chránených území a informačný systém. Navrhuje sa tiež, aby ŠOP SR udeľovalo odbornú spôsobilosť na spracovanie dokumentácie ochrany prírody, pre autorizované osoby na vypracúvanie hodnotenia vplyvov na územia Natura 2000, na udelenia osvedčenia o možnosti vykonávať kvalifikované sprevádzanie po prírode, atď.

Pod ŠOP SR by ako organizačná zložka bola začlenená aj **Správa slovenských jaskýň**, tak ako je tomu aj v súčasnosti. Tá by plnila funkciu celoslovenského metodického odborného centra pre otázky jaskýň. Riaditeľstvo ŠOP SR by tiež vykonávalo aj štátnu správu ohľadom využívania jaskýň, vrátane vyhlasovania ich ochranného pásma, vyhlasovania verejne prístupných jaskýň a to aj na území národných parkov. Išlo by o jedinou výnimku, kedy by ŠOP SR mala pôsobnosť aj na území národných parkov vzhľadom k potrebe jednotného prístupu k všetkým jaskyniam na Slovensku a vzhľadom k odbornej špecifickosti danej otázky. Správa národného parku by v rámci konaní, týkajúcich sa jaskýň na jej kompetenčnom území dávala v rámci konaní svoje stanovisko.

Okrem kompetencií orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny by ŠOP SR vykonávala v chránených územiach ako aj vo voľnej krajine vrátane maloplošných chránených území vo voľnej

krajine mimo kompetenčného územia správ národných parkov všetky doterajšie úlohy, stanovené jej zákonom o ochrane prírody.

Správy národných parkov

sa navrhujú zriadiť ako prvostupňové orgány štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny v rámci svojej územnej pôsobnosti (pozri vyššie) a zároveň by boli dotknutým orgánom štátnej správy pri výkone štátnej správy podľa iných zákonov. V svojej územnej pôsobnosti by vykonávali doterajšiu prvostupňovú agendu okresných úradov a okresných úradov v sídle kraja a ministerstva s výnimkou prvostupňovej agendy ktorá by bola zákonom zverená Riaditeľstvu ŠOP SR a ministerstvu. Odvolacím orgánom voči rozhodnutiam správy národného parku pri výkone štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny by bolo ministerstvo.

Správy národných parkov by vo svojom kompetenčnom území riešili aj problematiku náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania; a to ako prvostupňový orgán štátnej správy vo vzťahu k rozhodovaniu o nárokoch na priznanie náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania, ale rovnako aj vo vzťahu k právomociam týkajúcich sa nájmu, výkupu, či zámeny pozemkov.

Ak ide o otázky týkajúce sa všetkých národných parkov na Slovensku, tak správy národných parkov koordinuje a usmerňuje ministerstvo (napr. jednotný výkon štátnej správy v obdobných otázkach, ktoré sa týkajú problematiky všetkých/viacerych NP). Ak ide o odborné otázky týkajúce sa celého Slovenska, Správy národných parkov by podliehali koordinácii ŠOP SR (napr. Natura 2000, monitoring, chránené živočíchy).

Okrem kompetencií orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny vykonávajú správy národných parkov v svojom územnom obvode všetky doterajšie úlohy, stanovené zákonom ŠOP SR ako odbornej organizácii ochrany prírody a krajiny.

Odbor výkonu štátnej správy NP by bol striktne samostatný a jeho vedúci menovaný na základe zákonom stanovených osobitných kritérií.

V prípade, ak by správa národného parku bola zároveň aj správcom majetku štátu na území národného parku a potrebovala by na výkon niektorej z činností vykonávanej z titulu správy majetku povolenie, ktoré je oprávnená si sama vydať (a teda by sa dostala do konfliktu záujmov), v takomto prípade by o žiadosti o povolenie pre Správu národného parku rozhodovalo ministerstvo, alebo správa iného národného parku určená ministerstvom.

Vydávanie súhlasu na výrub drevín by v zastavaných územiach obcí ostalo v právomoci obce, odvolacím orgánom by bola Správa národného parku, resp. prvostupňová zložka ŠOP SR. Aj vo voľnej krajine, mimo chránené územia by mohli byť správou národného parku, resp. ŠOP SR vyhradené územia v katastri obce, kde by súhlas na výrub dreviny vydávala obec (napr. prímestský park).

Inšpekcia

okrem doterajších kompetencií kontroluje zabezpečovanie starostlivosti o chránené územia správmi národných parkov a ŠOP SR.

Obci

okrem kompetencií uvedených nižšie navrhujeme ponechať zásadu, podľa ktorej obec nemôže rozhodovať o výrube drevín ak je žiadateľom o výrub. Navrhujeme, aby v týchto prípadoch zákon ustanovil, že o výrube je rozhoduje miestne príslušná organizačná zložka ŠOP SR alebo miestne príslušná správa národného parku.

Kompetencie Štátnej veterinárnej a potravinovej správy by ostali nezmenené.

Súčasťou realizácie tohto legislatívneho zámeru by malo byť zjednodušenie a urýchlenie konania orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny podľa zákona o ochrane prírody a jej priblíženie k občanom žijúcim v území, keďže väčšinu prvostupňovej agendy by mali vykonávať správy národných parkov a organizačné zložky ŠOP SR.

ZJEDNODUŠENIE KONANÍ PODĽA ZÁKONA O OCHRANE PRÍRODY

1. Navrhuje sa zjednodušenie, regulácie niektorých činností, ktoré v súčasnosti podliehajú konaniu o povolení výnimky zo zákazu. Ide o nasledovné konania:

Konania o udelení výnimky zo zákazu:

- jazdiť a stáť s motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpaciej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo leteckého priestoru,
- jazdiť na bicykli, trojkolke, kolobežke alebo samovyvažovacom vozidle na pozemkoch za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy,
- pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce,
- prikrmovať alebo vnadiť zver,
- voľne pustiť psa okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitných predpisov (služobný pes) a poľovného psa.

Uvedené činnosti by podliehali len oznamovacej povinnosti príslušnému orgánu štátnej správy ochrany prírody (ak by nešlo o prípady, ak by uvedené činnosti neboli regulované návštevným poriadkom národného parku alebo programom starostlivosti o chránené územie, v zmysle nižšie uvedeného). Ak by orgán následne v stanovenej lehote nenamietal realizáciu činnosti v intenciách oznámenia, činnosť by sa mohla realizovať. V opačnom prípade by orgán ochrany prírody zahájil konanie o povolení danej činnosti, kde by v rozhodnutí vydanom v správnom konaní stanovil podmienky jej realizácie alebo by ju zakázal (ide o obdobu úpravy ohlasovacej povinnosti na drobné stavby uvedenej v stavebnom zákone).

Oznamovacia povinnosť by sa nevzťahovala na územia v 5. stupni ochrany, tam by bol stanovený aj zákaz uvedených činností.

2. Pre zjednodušenie a urýchlenie konania sa navrhuje eliminovať potrebu ďalšieho konania o vydaní súhlasu na činnosti, ku ktorým orgán ochrany prírody vydáva záväzné stanovisko (§ 9 zákona o ochrane prírody) a ktoré v konečnom dôsledku v území povoľuje iný orgán štátnej správy, tak že k vybratým činnostiam bude potrebné len záväzné stanovisko orgánu ochrany prírody. Napríklad ak orgán ochrany prírody vydáva záväzné stanovisko k vydaniu územného rozhodnutia a následne stavebného povolenia, v ktorom môže stanoviť pre vykonanie činnosti podmienky, je zbytočné aby bol potrebný súhlas orgánu ochrany prírody vydávaný v správnom konaní na umiestnenie informačného reklamného alebo propagačného zariadenia, o umiestnení ktorého rozhoduje aj orgán štátnej stavebnej správy.

Obdobne je to napr. v prípade vydania záväzného stanoviska k vydaniu povolenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom a následného súhlasu na vykonávanie banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom, ktorej realizáciu v území v konečnom dôsledku povoľuje banský úrad. V prípade, ak orgán ochrany prírody nebude chcieť, aby sa daná činnosť realizovala z dôvodov záujmov ochrany prírody a krajiny, vydá k navrhovanej činnosti negatívne záväzné stanovisko.

3. Za zváženie stojí aj vynechanie potreby osobitného konania o povoľovaní realizácie činnosti, ak jej realizáciu umožňuje dokumentácia ochrany prírody a krajiny. Takáto právna konštrukcia by však bola možná iba v prípade, ak by program starostlivosti o prírodnú rezerváciu alebo záväzná časť programu starostlivosti o národný park, bol schválený ako záväzný dokument, čo je navrhnuté nižšie.

VYHLASOVANIE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Zákonom č. 506/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony účinným od 01. 01. 2014 bola kompetencia na vyhlasovanie chránených území s výnimkou obecné chráneného územia prenesená na vládu SR.

V prípade **vyhlasovania národných parkov** navrhujeme zvážiť dve alternatívy, ktoré sú však z hľadiska výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny rovnocenné.

Národné parky

by v prípade **prvej alternatívy** boli vyhlasované zákonom. Uvedená alternatíva by bola návratom k spôsobu vyhlásenia prvého národného parku na území dnešnej SR – Tatranského národného parku, ktorý bol vyhlásený zákonom č. 11/1949 Sb.n. SNR o Tatranskom národnom parku.

Národné parky sú podľa § 19 ods. 1 zákona o ochrane prírody rozsiahlejšie územie, spravidla s výmerou nad 10 000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou alebo v jedinečnej a prirodzenej krajinej štruktúre, **tvoriace najvýznamnejšie prírodné dedičstvo**, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti. Cieľom ochrany národného parku je zachovanie alebo postupná obnova prirodzených ekosystémov vrátane zabezpečenia nerušeného priebehu prírodných procesov najmenej na troch štvrtinách územia národného parku.

Pred realizáciou tohto legislatívneho zámeru sa predpokladá, že dôjde k prehodnoteniu súčasných chránených území na Slovensku, v rámci čoho dôjde k prehodnoteniu národných parkov a ich ochranných pásiem s predpokladom redukcie ich výmery, prípade ich preradením do kategórie prírodný park, ak nebudú spĺňať zákonné kritériá (§ 19 zákona o ochrane prírody).

Vyhlasovanie národných parkov zákonom by riešilo skutočnosť, že podmienky ochrany národného parku, stanovované zákonom by mohli byť špecificky definované pre každý národný park, keďže každý zo súčasných slovenských národných parkov je pomerne špecifický a každé územie národného parku rieši svoje osobitné problémy.

Druhou alternatívou je ponechanie súčasného stavu, kedy sú národné parky vyhlasované nariadením vlády SR.

Vypracovanie projektu ochrany národného parku by zabezpečovalo ministerstvo v spolupráci so správou národného parku (v prípade prehodnotenia existujúcich národných parkov). V prípade novo navrhovaných národných parkov, kde ešte nebude ustanovená správa národného parku, projekt ochrany by zabezpečovalo ministerstvo v spolupráci s Riaditeľstvom ŠOP SR. Prerokovanie návrhu národného parku s vlastníkmi, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi by zabezpečilo ministerstvo v spolupráci so správou národného parku, či ŠOP SR.

Prírodný park

je nová kategória chráneného územia zavedená novelou zákona o ochrane prírody č. 356/2019 Z. z., účinnou od 01. 01. 2020. Prírodné parky vyhlasuje vláda nariadením. V prípade prírodného parku nie je navrhnutá žiadna zmena. Vypracovanie projektu ochrany prírodného parku zabezpečuje ministerstvo v spolupráci so ŠOP SR. Prerokovanie návrhu prírodného parku s vlastníkmi, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi zabezpečí ministerstvo v spolupráci so ŠOP SR.

Chránené krajinné oblasti

boli v celej doterajšej histórii ochrany prírody vyhlasované všeobecne záväzným právnym predpisom (vyhláškou) rezortu, v kompetencii ktorého v tom ktorom období bola ochrana prírody. Od 01. 01. 2014 je ich vyhlasovanie v kompetencii vlády SR. Do dnešného dňa nebola však žiadna chránená krajinná oblasť vyhlásená nariadením vlády.

Vypracovanie projektu ochrany chránenej krajinej oblasti by zabezpečovalo ministerstvo v spolupráci so ŠOP SR, obdobne sa postupuje pri prerokovaní návrhu s vlastníkmi, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi.

Dávame na zváženie, po prehodnotení súčasných chránených území, kedy je možné, že sa niektoré chránené krajinné oblasti stanú prírodnými parkami, aby vyhlasovanie chránených krajinných oblastí, ich správa a zabezpečovanie ochrany boli v kompetencii vyšších územných celkov. Vychádzame pritom zo skutočnosti, že zachovanie predmetu ochrany v chránených krajinných oblastiach, ktorým sú rozptýlené ekosystémy významné pre zachovanie biologickej rozmanitosti a ekologickej stability s charakteristickým vzhľadom krajiny alebo špecifickými formami historického osídlenia, úzko súvisí s problematikou územného plánovania, regionálneho rozvoja, ktoré je v kompetencii vyšších územných celkov.

Chránené vtáčie územia

vyhlasuje od 01. 01. 2014 vládou nariadením. Uvedenú skutočnosť navrhujeme zachovať. Vypracovanie projektu chráneného vtáčieho územia zabezpečuje ministerstvo v spolupráci so ŠOP SR alebo správou národného parku, ak sa navrhované chránené vtáčie územie prekrýva s územím parku. Obdobne sa postupuje pri prerokovaní návrhu s vlastníkami, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektami.

Chránené areály, prírodné rezervácie, národné prírodné rezervácie, prírodné pamiatky, národné prírodné pamiatky

vyhlasuje od 01. 01. 2014 vládou nariadením. Do dnešného dňa bolo vydané len niekoľko nariadení vlády, ktorým by bolo vyhlásené chránené územie v niektorej z uvedených kategórií. Vzhľadom k tomu, že ide o menšie územia navrhujeme aby podobne ako to bolo v minulosti v čase existencie špecializovanej štátnej správy starostlivosti o životné prostredie, vyhlasovanie týchto chránených území bolo v kompetencii novo navrhovaných orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny a aby boli vyhlasované všeobecne záväznými vyhláškami.

Zároveň dávame na zváženie (v súvislosti prehodnotením súčasných chránených území) zrušiť kategóriu národnej prírodnej rezervácie, ktorá sa z hľadiska podmienok ochrany, ktoré v území platia nelíši od kategórie prírodná rezervácia. Obdobne je to v prípade národnej prírodnej pamiatky a prírodnej pamiatky.

Chránené areály, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky s výnimkou prírodných pamiatok jaskýň a ich ochranných pasíem a chránené stromy navrhované a nachádzajúce sa v územnej pôsobnosti správy národného parku by podľa tohto návrhu vyhlasovala všeobecne záväznou vyhláškou správa národného parku, ktorá zároveň vypracuje aj projekt ochrany a zabezpečí prerokovanie návrhu s vlastníkami, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi.

Chránené areály, prírodné rezervácie, prírodné pamiatky a chránené stromy navrhované a nachádzajúce sa v územnej pôsobnosti ŠOP SR (vrátane jej organizačných zložiek) vyhlasuje všeobecne záväznou vyhláškou ŠOP SR, ktorá zároveň vypracuje aj projekt ochrany a zabezpečí prerokovanie návrhu s vlastníkami, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi.

ŠOP SR zároveň na celom území SR vyhlasuje prírodné pamiatky jaskyne a ich ochranné pásma, zároveň vypracováva projekt ochrany a zabezpečí prerokovanie návrhu s vlastníkami, obcami a dotknutými orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektmi.

Obece chránené územie

podľa platného právneho stavu vyhlasuje obec. Uvedenú kompetenciu navrhujeme obci ponechať.

DOKUMENTÁCIA OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY

Koncepciu ochrany prírody, biodiverzity a krajiny by naďalej predkladalo na schválenie vláde ministerstvo, ktoré by ju vyhotovilo v spolupráci so Správami národných parkov a ŠOP SR.

V prípade dokumentácie ochrany prírody a krajiny ako sú **programy starostlivosti, programy zachrany** navrhujeme zvýšiť ich záväznosť schvaľovaním celej dokumentácie prípadne jej časti v režime zákona o správnom konaní (správny poriadok), a to v prípade chránených areálov, prírodných rezer-

vácii, prírodných pamiatok vrátane prírodných pamiatok jaskýň a ich ochranných pasiem a chránených stromov.

Program starostlivosti a program záchrany chránených areálov, prírodných rezervácii, chránených stromov a prírodných pamiatok s výnimkou prírodných pamiatok jaskýň a ich ochranných pasiem a nachádzajúcich sa v územnej pôsobnosti Správ národných parkov vyhotovuje správa národného parku, ktorá zabezpečuje aj jeho prerokovanie a schválenie. O odvolaní voči rozhodnutiu o schválení programu starostlivosti alebo programu záchrany by rozhodovalo ministerstvo.

Program starostlivosti a program záchrany chránených areálov, prírodných rezervácii, prírodných pamiatok a chránených stromov nachádzajúcich sa v záujmovom území ŠOP SR vyhotovuje a schvaľuje organizačná zložka ŠOP SR. O odvolaní voči rozhodnutiu organizačnej zložky ŠOP SR o schválení programu starostlivosti alebo programu záchrany rozhoduje Riaditeľstvo ŠOP SR. Obdobne sa postupuje v prípade prírodných pamiatok jaskýň a ich ochranných pasiem nachádzajúcich sa na celom území SR.

Pre súkromné chránené územie sa vypracováva iba program záchrany, kde navrhujeme obdobné rozdelenie v kompetencii obstarávania a schvaľovania ako pri programoch starostlivosti ochránený areál, prírodnú rezerváciu, prírodnú pamiatku vrátane prírodných pamiatok jaskýň a ich ochranných pasiem a chránených stromov.

Program starostlivosti o dreviny v katastrálnom území obce zabezpečuje obec, ktorá ak je to potrebné môže zabezpečiť vypracovanie programu starostlivosti o dreviny aj mimo zastavané územie obce a následne ho schváliť všeobecne záväzným nariadením obce.

Navrhujeme, aby program starostlivosti o dreviny mimo zastavané území obce v chránených územiach bol súčasťou programov starostlivosti o tieto chránené územia.

Program starostlivosti o národný park schvaľuje vláda, vyhotovuje správa národného parku, jeho prerokovanie so zákonom stanovenými subjektmi zabezpečuje správa národného parku v spolupráci s ministerstvom. Správa národného parku následne zabezpečí schválenie vykonávajúcej časti programu starostlivosti vzťahujúcej sa ku konkrétnym spôsobom využívania územia v správnom konaní (napr. časť vzťahujúcu sa k programu starostlivosti o lesy). O odvolaní voči rozhodnutiu správy národného parku rozhoduje ministerstvo.

Program starostlivosti o chránené vtáčie územia schvaľuje vláda, vyhotovuje ŠOP SR alebo správa národného parku, ak sa navrhované chránené vtáčie územie prekrýva s územím parku, jeho prerokovanie so zákonom stanovenými subjektmi zabezpečuje subjekty, ktoré ho spracovali v spolupráci s ministerstvom.

Program starostlivosti o prírodný park a chránenú krajinnú oblasť schvaľuje, ministerstvo, vyhotovuje ŠOP SR, ktorá zabezpečuje jeho prerokovanie so zákonom stanovenými subjektmi v spolupráci s ministerstvom. Organizačná zložka ŠOP SR zabezpečí schválenie vykonávajúcej časti programu starostlivosti vzťahujúcej sa ku konkrétnym spôsobom využívania územia v správnom konaní (napr. časť vzťahujúcu sa k programu starostlivosti o lesy). O odvolaní voči rozhodnutiu organizačnej zložky ŠOP SR rozhoduje Riaditeľstvo ŠOP SR.

Program starostlivosti o územie medzinárodného významu zabezpečuje ministerstvo v spolupráci so ŠOP SR a správami národných parkov, s ktorými sa územie medzinárodného významu prekrýva a schvaľuje ho vláda. V prípade že sa územie medzinárodného významu prekrýva s chráneným územím vyhláseným podľa zákona o ochrane prírody, dávame na zváženie spojenie uvedených programov starostlivosti do jedného dokumentu.

Program záchrany pre zóny alebo časti zón chránených území navrhujeme ako dokumentáciu ochrany prírody zrušiť, máme za to, že v prípade potreby naliehavého riešenia manažmentu zóny alebo jej časti pri platnom programe starostlivosti bude možné spracovať program starostlivosti len pre problematickú zónu alebo jej časť.

V prípade **dokumentov územného systému ekologickej stability** navrhujeme ponechanie existujúceho stavu v prípade generelu nadregionálneho územného systému ekologickej stability, ktorý obstaráva ministerstvo a schvaľuje vláda, a miestneho územného systému ekologickej stability, ktorý obstaráva a schvaľuje obec.

Navrhujeme tiež, aby dokument **regionálneho územného systému ekologickej stability** obstarávala a schvaľovala v správnom konaní organizačná zložka ŠOP SR. Ak regionálny územný systém ekologickej stability zasahuje do územnej pôsobnosti viacerých organizačných zložiek ŠOP SR, tak tá na území ktorej leží jeho väčšia časť. O odvolaní voči rozhodnutiu organizačnej zložky ŠOP SR rozhoduje Riaditeľstvo ŠOP SR. Na území národného parku, prírodného parku a chránenej krajinnnej oblasti a ich ochranných pásiem úlohu regionálneho územného systému ekologickej stability budú naďalej plniť programy starostlivosti o uvedené územia.

Program starostlivosti o chránené druhy a vybrané druhy rastlín a živočíchov a programy záchrany chránených druhov rastlín a živočíchov navrhujeme, aby vypracovávala ŠOP SR v spolupráci s ministerstvom a schvaľovala ich vláda.

Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu by vypracovávala ŠOP SR v spolupráci s ministerstvom a schvaľovala by ich vláda.

Dokumenty osobitne chránených častí prírody a krajiny (§ 54 ods. 12 zákona o ochrane prírody) zabezpečuje a vedie príslušná organizačná zložka ŠOP SR a správy národných parkov s výnimkou dokumentov podľa § 54 ods. 12 písm. e) a f) zákona o ochrane, ktoré zabezpečuje a vedie Riaditeľstvo ŠOP SR.

Navrhujeme tiež, aby návštevne **poriadky jaskýň** na celom území SR vypracovávali organizačné zložky ŠOP SR a všeobecne záväznou vyhláškou vydávalo Riaditeľstvo ŠOP SR.

V prípade **návštevnych poriadkov národných parkov** ich spracovanie a prerokovanie s dotknutými subjektmi zabezpečuje správa národného parku, ktorá ich aj vydáva formou všeobecne záväznej vyhlášky. Zásady sprístupnenia národného parku by mali byť súčasťou programu starostlivosti o národný park.

7. PRECHODNÉ OBDOBIE

Vzhľadom k tomu, že sa navrhuje nový systém fungovania organizácie štátnej správy ochrany prírody a krajiny, bude vhodné po nejakom čase vyhodnotiť nastavenia, ktoré návrh predpokladá. Navrhujeme preto, aby bolo po troch rokoch od realizácie tohto zámeru vyhodnotila efektívnosť jeho realizácie a vhodnosť jeho nastavení z pohľadu

- rozdelenia územnej pôsobnosti výkonu štátnej správy ochrany prírody a krajiny,
- personálneho obsadenia jednotlivých orgánov štátnej správy na úseku ochrany prírody a krajiny,
- vecného rozdelenia kompetencií pri výkone štátnej správy.

8. ZMENY V ZÁKONOCH

Realizácia legislatívneho zámeru si vyžiada zmeny v nasledovných právnych predpisoch:

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
v znení neskorších predpisov

Zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie
v znení neskorších predpisov

Zákon č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

PRÍLOHY

■ Prílohy č. 1

SÚČASNÝ STAV POČTU ZAMESTNANCOV
VYKONÁVAJÚCICH ŠTÁTNU SPRÁVU OCHRANY
PRÍRODY A KRAJINY NA OKRESNÝCH ÚRADOCH

ZAMESTNANCI OKRESNÝCH ÚRADOV V SÍDLE KRAJA

KRAJ		Odbor starostlivosti o životné prostredie (OSŽP)	Odbor opravných prostriedkov	Zamestnanci s kumulovanou agendou (iba OSŽP)
Bratislavský	BA	2,5	3	1
Trnavský	TT	2,5	2	1
Trenčiansky	TN	3	2	2
Nitriansky	NR	2,5	1	1
Žilinský	ZA	3	1	0
Banskobystrický	BB	2,5	2	1
Prešovský	PO	5	2	2
Košický	KE	3,5	2	3
Celkom		24,5	15	11

ZAMESTNANCI OKRESNÝCH ÚRADOV (OSŽP)

BA KRAJ			TT KRAJ			TN KRAJ			NR KRAJ			ZA KRAJ			BB KRAJ			PO KRAJ			KE KRAJ		
okres			okres			okres			okres			okres			okres			okres			okres		
BA	8,5	1	TT	2,5	1	TN	1,5	1	NR	2,5	3	ZA	2	0	BB	2	0	PO	2,5	1	KE	2	4
PK	1,5	1	DS	1	0	PD	1	0	SA	1	0	RK	1,5	1	VK	1	0	HE	1	0	KS	1	2
MA	1,5	1	GA	1	0	NM	1,3	1	TO	0,5	1	NO	1,5	1	ZH	0,5	1	SP	1	0	TV	2	0
SC	1	0	PN	0,5	1	PB	2	0	NZ	1	2	MT	1	0	ZV	1	0	KK	1	0	SN	1	2
			HC	1	0	IL	0,5	1	LV	2	0	LM	1	0	RS	2	0	PP	2,5	1	RV	2	0
			SI	0,5	1	MY	1	0	KN	0,5	1	DK	1	0	BR	2	0	SL	0,5	1	MI	2	0
			SE	1	0	PE	0,5	1	ZM	1	0	CA	1	0	LC	0,5	1	SK	0,5	1	GL	0,5	1
						PU	1	0				BY	1	1	BS	0,5	1	VT	1	0	SO	0,3	1
												KM	1	1	DT	1	0	BJ	1	0			
												TR	1	1	KA	1	0	LE	1	0			
												TD	1	1	PT	0,5	1	ML	1	0			
															ZC	0,5	1	SB	0,5	1			
															RA	1	0	SV	0,5	1			
	12,5	3		7,5	3		8,8	4		8,5	7		13	6		13,5	5		14	6		10,8	10

Legenda

Alokovaná kapacita

Kumulovaná agenda

Celkové údaje za okresné úrady

Alokovaná kapacita za okresné úrady

89,6

Počet pracovníkov s kumulovanou agendou

44

Celkové údaje za SR

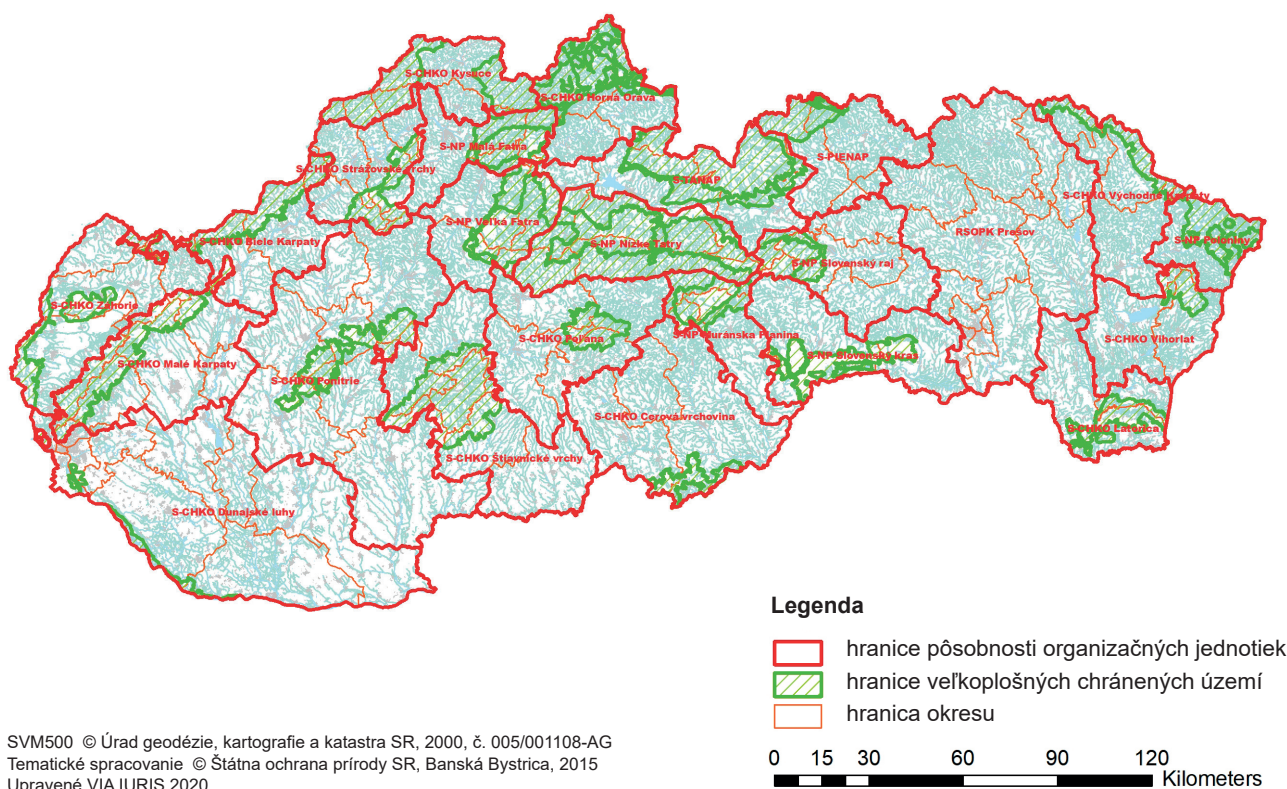
Alokovaná kapacita OSŽP za okresné úrady vrátane okresných úradov v sídle kraja

114,1

Počet pracovníkov OSŽP s kumulovanou funkciou

55

SÚČASNÉ ROZDELENIE ÚZEMNEJ PÔSOBNOSTI ORGANIZAČNÝCH JEDNOTIEK ŠOP SR

SVM500 © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, 2000, č. 005/001108-AG
 Tematické spracovanie © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica, 2015
 Upravené VIA IURIS 2020

Legenda

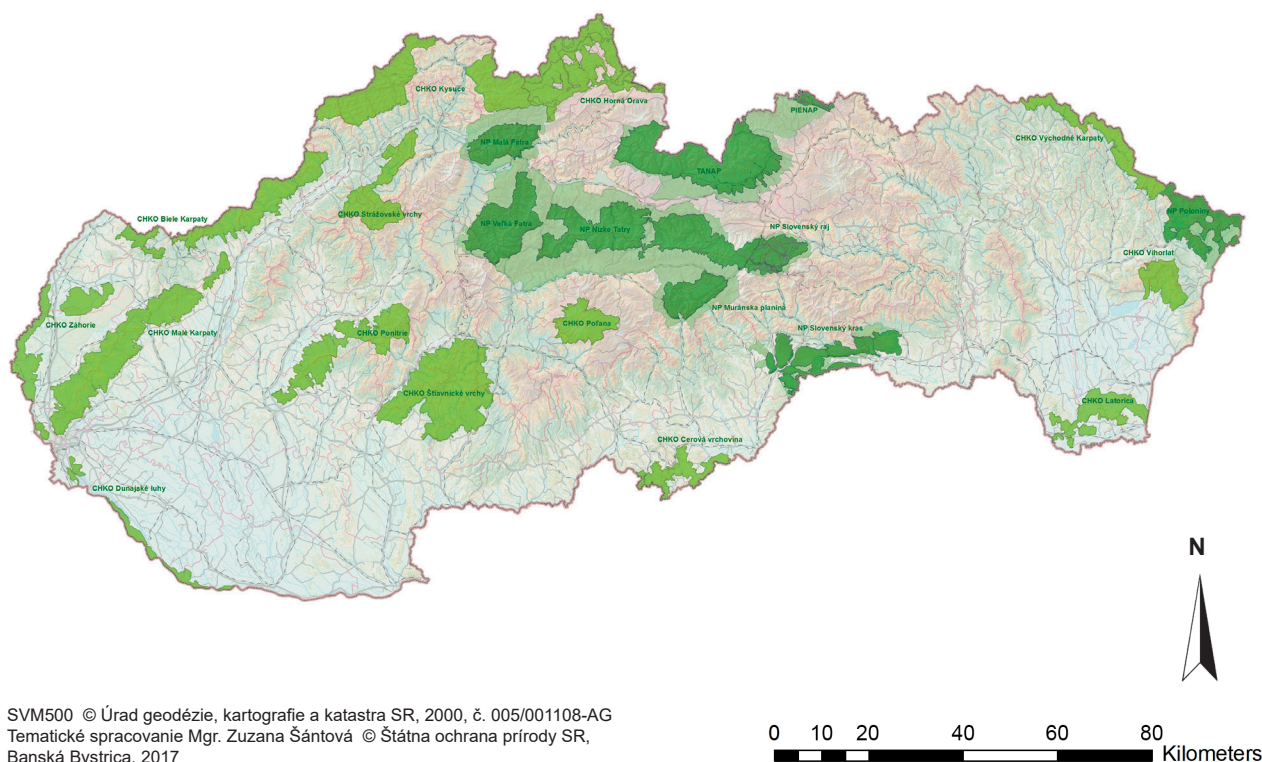
- hranice pôsobnosti organizačných jednotiek
 hranice veľkoplošných chránených území
 hranica okresu

A scale bar labeled "Kilometers" with markings at 0, 15, 30, 60, 90, and 120. The bar is black with white tick marks and numbers.

287

■ Příloha č. 3

ROZLOŽENIE VEĽKOPLOŠNÝCH CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ V RÁMCI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

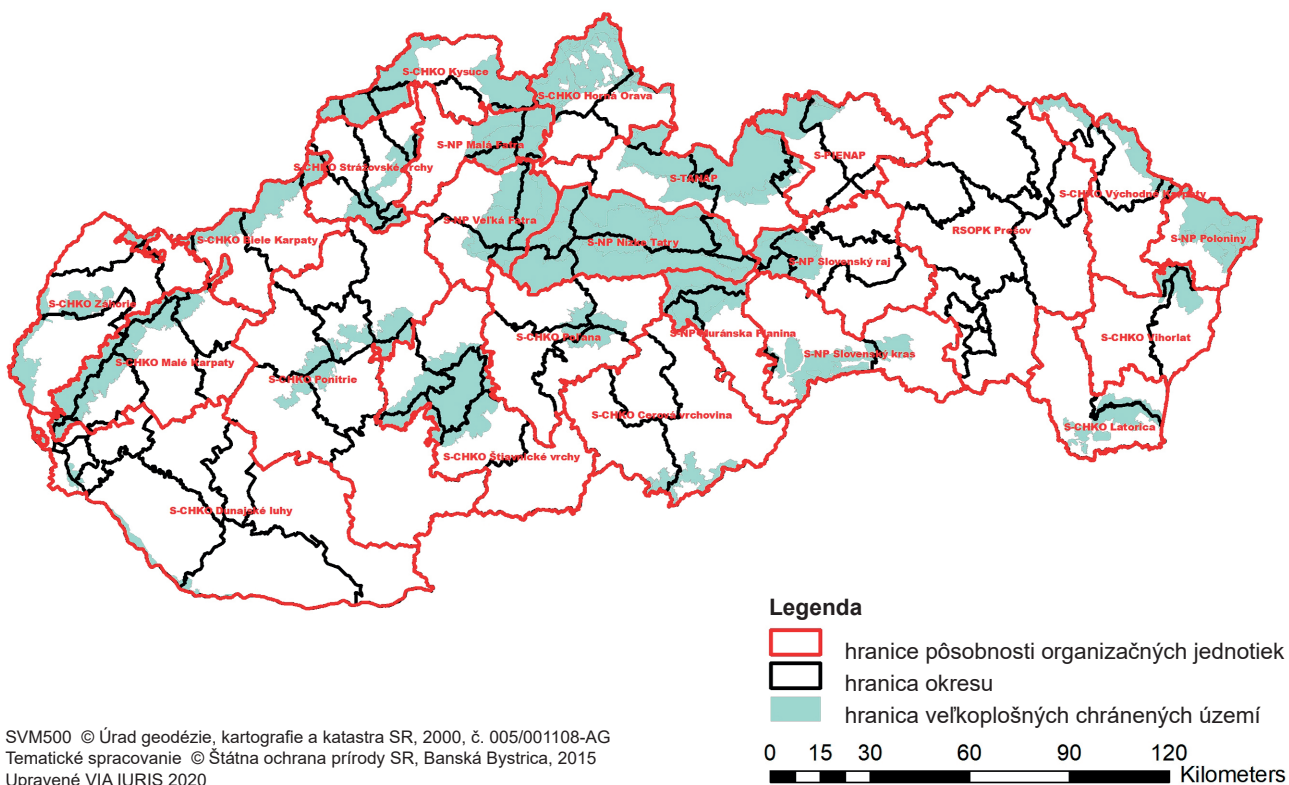

SVM500 © Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, 2000, č. 005/001108-AG
 Tematické spracovanie Mgr. Zuzana Šántová © Štátna ochrana prírody SR,
 Banská Bystrica, 2017

A scale bar labeled "Kilometers" with markings at 0, 10, 20, 40, 60, and 80.

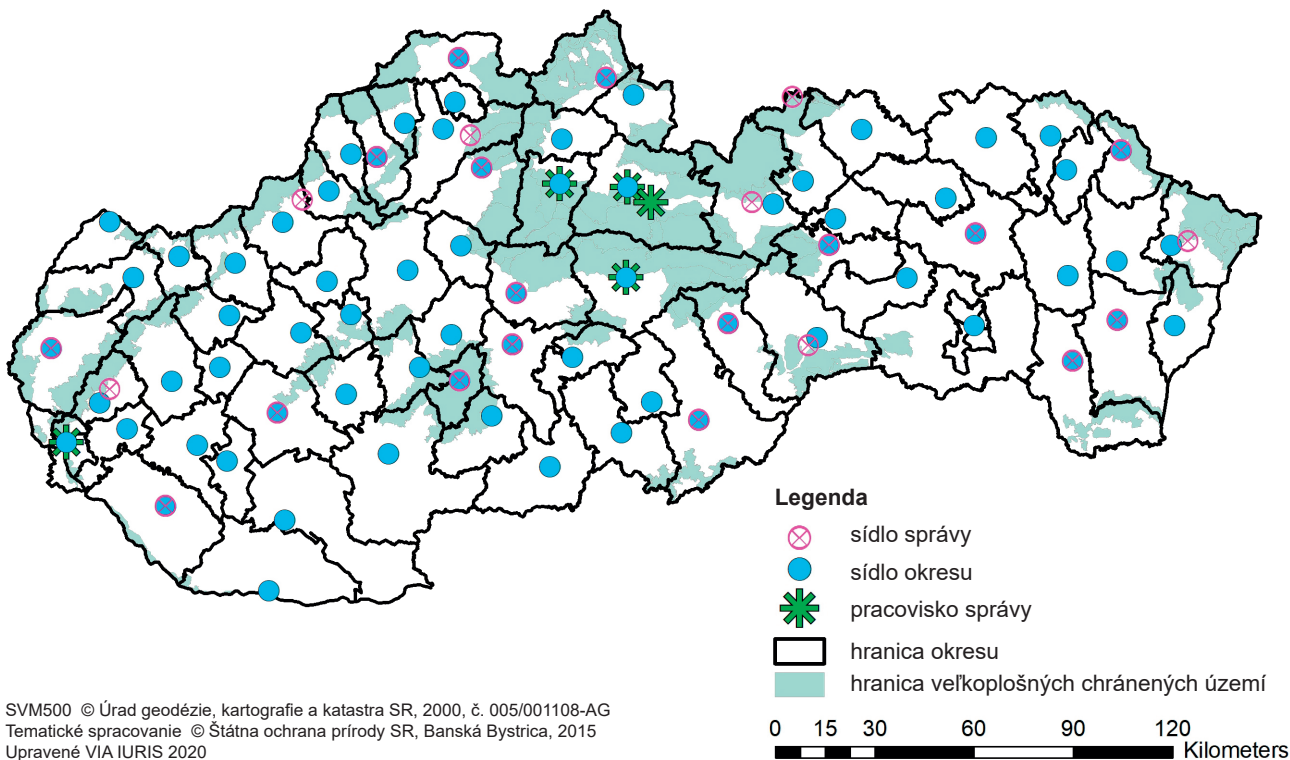
■ Prílohy č. 4

POROVNANIE PRIEBEHU HRANÍC OKRESOV A HRANÍC ÚZEMNEJ PÔSOBNOSTI ORGANIZAČNÝCH JEDNOTIEK ŠOP SR V SÚČASNOSTI

■ Príloha č. 5

POROVNANIE SÍDEL OKRESOV A SÍDEL A PRACOVÍSK JEDNOTLIVÝCH ORGANIZAČNÝCH JEDNOTIEK (SPRÁV) ŠOP SR

■ **Prílohy č. 6**

**ÚDAJE KU KRITÉRIÁM NA STANOVENIE NÁROČNOSTI
VYKONÁVANEJ AGENDY VÝKONU ŠTÁTNEJ SPRÁVY
V RÁMCI NAVRHOVANÝCH ÚZEMNÝCH OBVODOV
ORGÁNOV ŠTÁTNEJ SPRÁVY OCHRANY PRÍRODY**

ROZLOŽENIE STUPŇOV OCHRANY A POČET MALOPLOŠNÝCH CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ
V KOMPETENČNOM ÚZEMÍ JEDNOTLIVÝCH SPRÁV CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ K 31. 12. 2019

SPRÁVA ŠOP SR	stupne ochrany (údaje v ha)					počet MCHÚ
	1+	2	3	4	5	
RCOPK Prešov	61 042,57	10 629,27	206,84	309,29	1 120,88	48
S-CHKO Biele Karpaty	1 207,74	46 862,53	351,97	740,25	588,37	82
S-CHKO Cerová vrchovina	19 258,33	17 450,47	227,87	564,74	502,98	38
S-CHKO Dunajské luhy	62 291,16	15 122,98	1 043,26	3 426,04	1 234,65	128
S-CHKO Horná Orava	4 826,53	39 702,71	14 722,46	3 786,59	1 701,90	6
S-CHKO Kysuce	0,00	66 574,68	73,32	274,82	979,62	22
S-CHKO Latorica	40 880,67	23 589,04	72,71	156,14	598,92	21
S-CHKO Malé Karpaty	25 405,38	69 050,26	132,54	1 363,63	2 754,57	56
S-CHKO Poľana	13 672,48	20 232,87	286,21	681,61	2 237,99	63
S-CHKO Ponitrie	28 483,20	51 150,63	1 927,08	1 505,16	2 057,00	83
S-CHKO Strážovské vrchy	84,98	31 454,92	0,02	358,13	1 393,78	14
S-CHKO Štiavnické vrchy	5 097,51	82 929,57	17,23	161,18	901,88	47
S-CHKO Vihorlat	21 587,47	21 015,27	2 575,19	1 217,51	590,59	26
S-CHKO Východné Karpaty	72 046,24	30 961,69	99,90	186,41	512,01	17
S-CHKO Záhorie	17 966,18	33 037,54	323,14	536,46	967,49	32
S-NP Malá Fatra	15 117,85	24 246,96	17 978,04	345,96	5 134,35	40
S-NP Muránska Planina	131,69	22 394,88	17 675,15	898,50	2 683,88	30
S-NP Nízke Tatry	43,88	105 938,22	65 826,27	616,04	10 089,33	37
S-NP Poloniny	11 926,69	10 813,18	28 473,69	54,33	2 177,35	23
S-NP Slovenský kras	81 640,21	26 061,03	33 254,17	794,67	2 171,76	41
S-NP Slovenský raj	86 981,69	11 877,96	9 978,01	1 075,53	5 437,20	26
S-NP Veľká Fatra	14 427,62	22 542,72	37 818,03	849,04	6 991,71	41
S-PIENAP	24 905,22	22 765,39	2 615,39	963,90	410,18	13
S-TANAP	11 878,01	30 773,42	37 370,94	6 611,73	33 565,55	78
Celkom	620 903,31	837 178,22	273 049,41	27 477,66	86 803,93	1012

VYDANÉ STANOVISKÁ, RESP. INÉ ÚKONY POTREBNÉ PRE VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY ZA ROKY 2016 – 2019 JEDNOTLIVÝM ORGANIZAČNÝMI JEDNOTKAMI
ŠOP SR (informácie získane zo ŠOP SR)

ORGANIZAČNÁ JEDNOTKA	odborné stanoviská					stanoviská v procese EIA					revízie CHÚ					stanoviská k náhradám ujmy				
	2016	2017	2018	2019	spolu	2016	2017	2018	2019	spolu	2016	2017	2018	2019	spolu	2016	2017	2018	2019	spolu
Riaditeľstvo ŠOP SR	584	1168	1218	1160	4130	322	224	189	203	938	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
TANAP	752	507	702	719	2680	76	44	36	48	204	1	0	0	1	2	27	15	24	28	94
NAPANT	749	804	803	713	3069	88	50	48	35	221	2	1	0	0	3	14	1	15	15	45
PIENAP	169	183	195	148	695	49	27	14	44	134	1	1	1	0	3	0	0	0	0	0
NP Malá Fatra	286	340	321	401	1348	49	30	22	76	177	5	5	2	1	13	13	13	15	23	64
NP Veľká Fatra	757	942	990	836	3525	37	39	0	13	89	1	0	0	3	4	3	7	5	7	22
NP Slovenský raj	500	509	528	502	2039	57	55	26	52	190	6	7	3	4	20	3	3	6	3	15
NP Slovenský kras	175	227	195	198	795	70	39	19	13	141	3	5	3	5	16	1	1	0	0	2
NP Muránska planina	148	129	131	130	538	38	32	11	16	97	0	0	2	0	2	5	3	3	5	16
NP Poloniny	75	64	68	149	356	53	11	19	12	95	6	10	5	7	28	0	0	1	1	2
CHKO Biele Karpaty	231	265	178	267	941	69	14	14	11	108	0	7	8	2	17	0	6	1	3	10
CHKO Cerová vrchovina	290	231	205	214	940	105	83	24	25	237	7	8	1	11	27	9	3	0	0	12
CHKO Dunajské luhy	177	160	188	229	754	244	110	65	68	487	7	2	17	2	28	0	0	1	1	2
CHKO Horná Orava	150	157	213	297	817	120	57	32	30	239	1	2	1	2	6	0	0	1	0	1
CHKO Kysuce	357	299	221	320	1197	59	25	6	9	99	1	4	0	0	5	7	0	9	13	29
CHKO Latorica	218	152	162	154	686	79	34	22	13	148	4	3	3	2	12	2	2	3	0	7
CHKO Malé Karpaty	597	511	581	680	2369	117	99	76	48	340	0	0	0	0	0	1	0	3	3	7
CHKO Poľana	286	256	332	268	1142	82	125	26	40	273	4	3	0	3	10	5	6	5	0	16
CHKO Ponitrie	410	348	601	494	1853	198	103	119	131	551	11	16	8	9	44	5	5	0	7	17
CHKO Strážovské vrchy	114	115	108	83	420	58	18	9	9	94	1	1	0	0	2	10	6	1	14	31
CHKO Štávnické vrchy	241	254	217	299	1011	98	110	25	17	250	5	8	3	2	18	4	7	3	4	18
CHKO Vihorlat	251	161	213	188	813	53	19	12	23	107	4	3	9	7	23	0	0	0	0	0
CHKO Východné Karpaty	193	167	178	166	704	69	21	10	42	142	2	13	3	3	21	0	1	2	3	6
CHKO Záhorie	220	316	336	367	1239	59	50	34	59	202	0	1	0	0	1	1	1	0	1	3
RCOP Bratislava	154	212	95	123	584	30	45	42	54	171	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RCOP Prešov	567	670	660	734	2631	257	72	37	45	411	12	10	6	7	35	3	4	2	3	12
SSJ	46	50	63	?	159	4	0	0	?	4	2	2	1	?	5	0	0	0	?	0
Spolu	37435					6149					345					432				
váhy	0,20					0,35					0,1					0,35				

ANALÝZA UVEDENÝCH ÚDAJOV

SPRÁVA ŠOP SR	stupne ochrany (údaje v ha)					počet MCHÚ	hospodárska aktivita	výsledok	navrhovaný počet prac. pozícií
	1+	2	3	4	5				
RCOPK Prešov	0,492	0,190	0,019	0,113	0,129	0,237	1,867	3,05	4
S-CHKO Biele Karpaty	0,010	0,840	0,032	0,269	0,068	0,405	0,788	2,41	3
S-CHKO Cerová vrchovina	0,155	0,313	0,021	0,206	0,058	0,188	1,174	2,11	4
S-CHKO Dunajské luhy	0,502	0,271	0,096	1,247	0,142	0,632	1,768	4,66	5
S-CHKO Horná Orava	0,039	0,711	1,348	1,378	0,196	0,030	0,668	4,37	4
S-CHKO Kysuce	0,000	1,193	0,007	0,100	0,113	0,109	1,204	2,73	3
S-CHKO Latorica	0,329	0,423	0,007	0,057	0,069	0,104	0,692	1,68	2
S-CHKO Malé Karpaty	0,205	1,237	0,012	0,496	0,317	0,277	1,227	3,77	4
S-CHKO Poľana	0,110	0,363	0,026	0,248	0,258	0,311	1,221	2,54	4
S-CHKO Ponitrie	0,229	0,916	0,176	0,548	0,237	0,410	2,208	4,72	6
S-CHKO Strážovské vrchy	0,001	0,564	0,000	0,130	0,161	0,069	1,084	2,01	2
S-CHKO Štiavnické vrchy	0,041	1,486	0,002	0,059	0,104	0,232	1,284	3,21	4
S-CHKO Vihorlat	0,174	0,377	0,236	0,443	0,068	0,128	0,557	1,98	2
S-CHKO Východné Karpaty	0,580	0,555	0,009	0,068	0,059	0,084	0,742	2,10	2
S-CHKO Záhorie	0,145	0,592	0,030	0,195	0,111	0,158	0,679	1,91	3
S-NP Malá Fatra	0,122	0,434	1,646	0,126	0,591	0,198	2,374	5,49	6
S-NP Muránska Planina	0,001	0,401	1,618	0,327	0,309	0,148	0,714	3,52	4
S-NP Nízke Tatry	0,000	1,898	6,027	0,224	1,162	0,183	2,159	11,65	10
S-NP Poloniny	0,096	0,194	2,607	0,020	0,251	0,114	0,555	3,84	3
S-NP Slovenský kras	0,657	0,467	3,045	0,289	0,250	0,203	0,603	5,51	5
S-NP Slovenský raj	0,700	0,213	0,914	0,391	0,626	0,128	1,292	4,26	5
S-NP Veľká Fatra	0,116	0,404	3,463	0,309	0,805	0,203	1,397	6,70	6
S-PIENAP	0,201	0,408	0,239	0,351	0,047	0,064	0,398	1,71	2
S-TANAP	0,096	0,551	3,422	2,406	3,867	0,385	3,343	14,07	11
váhy	5	15	25	10	10	5	30	100,00	104

Alokácia počtu pracovných miest na jednotlivé organizačné jednotky ŠOP SR by mala vychádzať z predpokladanej náročnosti výkonu štátnej správy ochrany prírody v ich navrhovaných kompetenčných územiach. Tá je závislá od viacerých faktorov, z ktorých ako najdôležitejšie boli identifikované nasledovné:

- zastúpenie jednotlivých stupňov ochrany (s váhou 65),
- počet maloplošných chránených území (s váhou 5),
- hospodárska aktivita vyjadrená počtom vypracovaných odborných stanovísk za posledné štyri roky (s váhou 30).

V prípade prvého kritéria boli v analýze zohľadnené aj chránené vtáčie územia (stupeň ochrany „1+“), pričom pre jednotlivé stupne ochrany boli stanovené rozdielne váhy, ktoré by mali zohľadňovať jednak významnosť území z pohľadu ochrany prírody a jednak náročnosť výkonu štátnej správy. Najvyššia váha bola pridelená 3. stupňu ochrany (25), nižšia 2. stupňu (15), 4. a 5. stupňu (pod 10) a najnižšia stupňu ochrany „1+“ (chránené vtáčie územia). So zvyšujúcim stupňom ochrany sa zvyšuje počet regulovaných či zakázaných činností, pre ktoré je nevyhnutné vydať súhlas či je možné povoliť výnimku, čo zvyšuje objem výkonu štátnej správy.

V prípade chránených území so 4. a 5. stupni ochrany ide spravidla o menšie územia kde je veľmi veľká časť ľudských aktivít vyľúčená čo znižuje nároky na výkon štátnej správy. V analýze sme zohľadnili aj počet tzv. maloplošných chránených území, nakoľko s ich zvyšujúcim počtom úmerne stúpa rozsah špecifickej agendy (napr. revízie CHÚ, schvaľovanie dokumentácie OPaK...). Počty MCHÚ v navrhovaných kompetenčných územiach zatiaľ nezohľadňujú doposiaľ v národnej sústave územne nechránené územia európskeho významu (tie sú zohľadnené v kritériu stupňov ochrany).

Posledným kritériom je hospodárska aktivita v jednotlivých územiach nepriamo vyjadrená počtom odborných stanovísk vypracovaných jednotlivými organizačnými jednotkami za posledné štyri roky. Pri tomto kritériu sme vychádzali zo súčasného kompetenčného usporiadania ŠOP SR. V analýze boli Správy CHKO Ponitrie a CHKO Dunajské luhy posudzované ako samostatné jednotky. Touto zjednodušenou váženou multikritériálnou analýzou sme sa dopracovali k počtu pracovným miest pre výkon štátnej správy OPaK, ktoré by mali byť alokované na jednotlivé pracoviská ŠOP SR pri prechode štátnej správy na ŠOP SR. Pri konečnom rozhodovaní (Navrhovaný počet pracovných pozícií) sme vychádzali zo súčasného počtu pracovníkov vykonávajúcich štátnu správu v prvom aj druhom stupni na okresných úradoch a okresných úradoch v sídle kraja (celkový počet 114, bez pracovníkov odborov opravných prostriedkov) so zohľadnením nami navrhovaného rozdelenia kompetencií pri výkone štátnej správy medzi jednotlivé organizačné jednotky ŠOP SR (správy NP, CHKO a RCOPK) a ústredie ŠOP SR.